

RESTSTOFFENUNIE WATERLEIDINGBEDRIJVEN B.V.

Jaarbericht

2013

Jaarbericht Reststoffenunie 2013

Inhoudsopgave

1.	Over Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V.	5
2.	Bericht van de Raad van Commissarissen	7
3.	Directieverslag over het boekjaar 2013	10
3.1	Financieel perspectief	11
3.2	Klant	16
3.3	Interne processen	19
3.4	Innovatie en lerend vermogen	24
4.	Duurzaamheid en MVO	27
5.	Ontwikkelingen per reststof	28
6.	Vooruitzichten en verwachtingen	36
7.	Jaarrekening 2013	40

An English language version of this annual report is also available on www.reststoffenunie.com.

Voorwoord Hay Koppers

Beweging is vooruitgang. En een bewogen jaar was 2013 zeker. In de aanloop naar het ondernemingsplan 2014-2017 hebben wij op verzoek van onze aandeelhouders een onafhankelijke marktevaluatie laten uitvoeren. De uitkomst van de toets was dat de onderneming zowel financieel als op het gebied van duurzaamheid prestaties neerzet die gezien mogen worden. De exercitie leverde daarnaast tal van punten op die ons dwingen om nog scherper te kijken naar de toekomstige koers van de onderneming. Deze zal zijn beslag krijgen in het (vervolg)ondernemingsplan 2015-2018 dat wij eind 2014 aan onze aandeelhouders zullen presenteren.

Tegelijkertijd hebben we belangrijke stappen gezet voor onze aandeelhouders. We hebben in 2013 bij licht dalende afvoerkosten meer dan € 1.000.000 aan netto inkomsten uit de verkoop van reststoffen weten te realiseren. Een stijgende lijn die is ingezet in 2010 en die door het toonaangevende Financiële Dagblad is bekrachtigd met een Gazelle Award, een toekenning voor snelgroeiende organisaties.

Daarnaast hebben de medewerkers hard gewerkt om alle doelstellingen uit het ondernemingsplan 2010-2013 binnen de planperiode te realiseren, dan wel te overtreffen. Met gepaste trots kunnen we constateren dat ons dit meer dan gelukt is.

Een woord van dank ook aan onze aandeelhouders. Deze spannen zich steeds meer in om kwalitatief betere reststoffen aan te leveren en ook om stappen te zetten om de operationele kosten beter te beheersen. Goed voor henzelf, goed voor Reststoffenunie én goed voor het milieu!

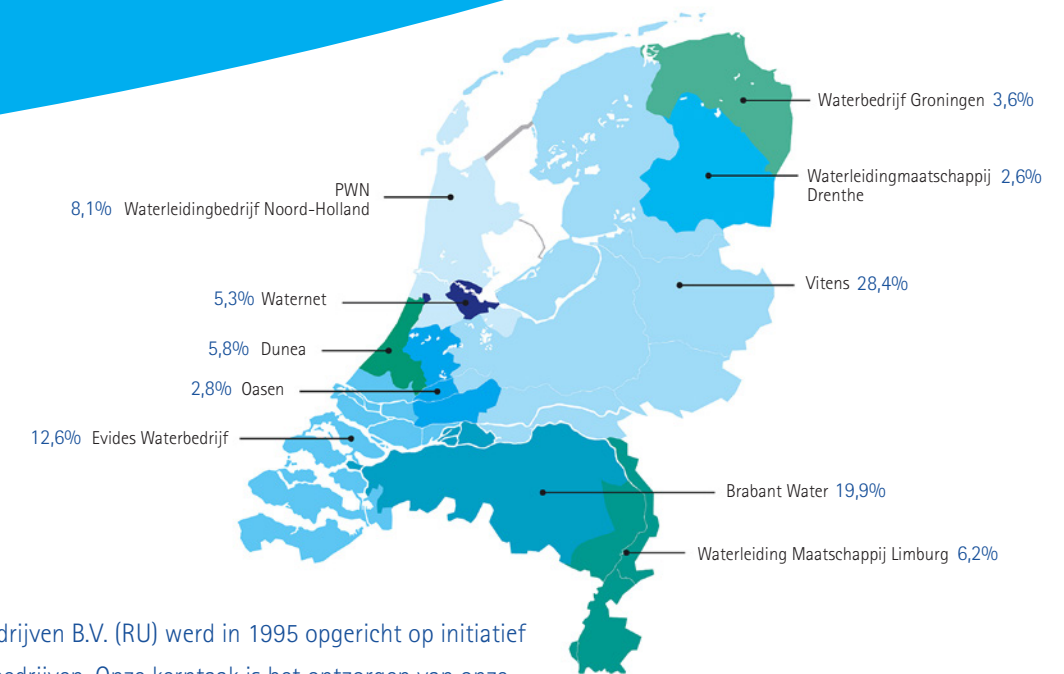
Met vriendelijke groet,

Hay Koppers
Bestuurder

1

Over Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V.

Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V. (RU) werd in 1995 opgericht op initiatief van de Nederlandse drinkwaterbedrijven. Onze kerntaak is het ontzorgen van onze participanten voor wat betreft de reststoffen die vrijkomen bij de bereiding, transport en distributie van drinkwater.

We laten ons daarbij leiden door economische en duurzaamheidsmotieven. RU zet de reststoffen – afvalstoffen dan wel bijproducten – af als (secundaire) grondstof naar afnemers in diverse economische sectoren. We gingen daarvoor contracten aan met onder meer de bouw- en glasindustrie, minerale grondstoffenhandel, energieopwekking uit fossiele en biobrandstoffen, land- en tuinbouw en de waterzuiveringsbranche. Samen met onze participanten, ketenpartners, (potentiële) afnemers en toeleveranciers van diensten, ontwikkelen wij steeds nieuwe toepassingsmogelijkheden en zoeken we naar functionele markten en afzetkanalen.

RU is een besloten vennootschap. Alle aandelen zijn in bezit van de Nederlandse drinkwaterbedrijven. De aandeelhouders hebben hun stem in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) die tweemaal per jaar wordt gehouden. De Raad van Commissarissen (RvC) bestaat uit vijf personen die op voordracht van de Raad benoemd zijn door de AVA.

RU is opgericht als een B.V. maar werkt in de dagelijkse praktijk als een Shared Service Center (SSC) voor de participanten. Een gemeenschappelijke strategie die de voordelen van centralisatie en decentralisatie combineert. Alle activiteiten rondom reststoffen die op ongeveer vergelijkbare wijze

kunnen worden uitgevoerd, worden samengevoegd in een semi-autonome eenheid, die vervolgens diensten levert aan haar participanten. RU als SSC is geen vorm van centralisatie. De nadruk ligt vooral op gezamenlijkheid, verbondenheid, gelijkwaardigheid en afhankelijkheid.

Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders

Hierbij bieden wij u de jaarrekening 2013 aan met het verslag over het gevoerde beleid. Volgens artikel 24 van de statuten van de vennootschap heeft de bestuurder van RU de opgemaakte jaarrekening over het jaar 2013 voorgelegd aan de RvC in zijn vergadering van 14 mei 2014. De jaarrekening is gecontroleerd door accountant Meeuwse Ten Hoopen en voorzien van een goedkeurende verklaring.

De RvC heeft vastgesteld dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de financiële positie en dat het directieverslag voldoet aan de eisen van transparantie. Derhalve vragen wij de AVA om de jaarrekening vast te stellen. Ook stellen wij voor de bestuurder decharge te verlenen voor het gevoerde beleid, en de leden van de RvC voor het uitgeoefende toezicht. Het nettoresultaat kwam uit op € 107.300; het voorstel is het positieve resultaat toe te voegen aan de algemene reserve.

Zuiver marmer uit Nederlands drinkwater

Het is gelukt om zuivere kalkkorrels te winnen uit onthardingsreactoren van drinkwaterbedrijven. WML Maastricht zet al sinds 2010 belangrijke stappen in deze richting. Na een geslaagde grootschalige praktijkproef is begin 2014 de gehele onthardingsinstallatie omgezet naar calciet als entmateriaal. Het proces van ontharding op basis van calciet werkt hetzelfde als met granaatzand.

Zonder grote aanpassingen aan de installatie kan op de normale wijze met kalkmelk of natronloog worden onthard. Calciet is wel kwetsbaarder dan granaatzand omdat het materiaal zachter is. WML gebruikt calciet uit de Dolomieten.

Waternet in Amsterdam is begin van dit jaar op waterproductiebedrijf Weesperkarspel eveneens overgeschakeld naar calciet; de volgende stap is hergebruik van de uit zuiver calciet bestaande kalkkorrels als entmateriaal in het eigen proces. Hiervoor is in de winter van 2012-2013 een succesvolle proef gedaan. Om de eerste trance zuivere korrels te verkrijgen, begint Waternet met hetzelfde Italiaanse calciet als WML. Wanneer in de loop van de zomer 2014 de eerste korrels worden afgevangen, zijn de eerste geheel Nederlandse – zuiver marmeren – korrels uit eigen bodem een feit.

Zodra de eerste volledig uit calciet bestaande pellets bij Waternet beschikbaar zijn, laat Reststoffenuit deze bewerken zodat het als entmateriaal weer de installatie in kan. De pellets moeten worden gedroogd, gemalen en gezeefd om de gewenste deeltjesfractie van rond een halve millimeter te verkrijgen. Als eind van de zomer blijkt dat het onthardingsproces goed verloopt, dan wordt het lonend voor Reststoffenuit om dit voor meer onthardingsreactoren te doen. Gebruik van eigen pellets als entmateriaal bespaart veel transport en daarmee de uitstoot van CO₂. De te behalen milieuwinst is alleen al bij Waternet naar verwachting twee procent.

Bovendien wordt de kringloop gesloten omdat het materiaal volledig wordt hergebruikt en het niet langer nodig is om kalk uit groeves te winnen. Zuiver calciet als bijproduct van de drinkwaterbereiding heeft bovendien een hoge marktwaaarde en meer toepassingsmogelijkheden.

Het is gelukt om zuivere kalkkorrels te winnen uit onthardingsreactoren van drinkwaterbedrijven

2

Bericht van de Raad van Commissarissen

Overeenkomstig de statuten van de vennootschap, zijn binnen RU de belangrijkste bevoegdheden belegd bij de bestuurder en de RvC. Dit houdt in dat de RvC de bestuurder benoemt en dat de AVA, op voordracht van de RvC, de commissarissen benoemt. Daarnaast zijn bepaalde belangrijke besluiten van de bestuurder onderworpen aan de goedkeuring van de RvC. Verder leidt de bestuurder de vennootschap, is hij verantwoordelijk voor de realisatie van de doelstellingen, de strategie en het bijbehorende risicoprofiel, de resultaatontwikkeling en de maatschappelijke aspecten. Hij legt hierover verantwoording af aan de RvC en de AVA, en verschaft de RvC in hun rol als toezichthouder en als economische eigenaren van de vennootschap, tijdig alle informatie die nodig is voor de uitoefening van hun taken.

Activiteiten in 2013

De RvC heeft in het verslagjaar vijf keer vergaderd met de bestuurder. Vier hiervan waren reguliere vergaderingen; op 25 juni is een extra bijeenkomst belegd verband houdende met de marktevaluatie van RU. Tijdens de reguliere vergaderingen werd zoals gebruikelijk de operationele en financiële voortgang besproken. Naast de formele vergaderingen was er gedurende het jaar geregeld informeel overleg tussen de leden van de RvC onderling en met de bestuurder. De RvC besteedde in 2013 onder meer aandacht aan:

- de financiële ontwikkelingen en de resultaten van de organisatie
- de operationele en financiële gang van zaken ten opzichte van de begroting en de overige doelstellingen
- de bestemming van de winst
- de goedkeuring van het Jaarbericht 2012
- het ondernemingsplan 2014-2017 en vervolgens verzoek aan de AvA om uitstel hiervan

- de uitvoering van de marktevaluatie RU; de heer S. Corvers is als gedelegeerd commissaris toegevoegd aan de stuurgroep. De stuurgroep bracht advies uit aan de RvC, die vervolgens de AVA adviseerde ter besluitvorming.
- de herbenoeming van mevrouw H. Doedel als voorzitter RvC tot 31 december 2014
- de herbenoeming van de heren K. Hoogsteen en S. Corvers als RvC-leden voor een volgende termijn van drie jaar
- benoeming van de heer P. Fransman tot vicevoorzitter van de RvC voor een zittingsperiode van drie jaar
- de Wet normering topinkomens (WNT) en de toepasselijkheid daarvan op de bestuurder
- marktontwikkelingen
- ontwikkelingen in de wetgeving
- benoemen van de ondernemingsrisico's
- separate inkoopvoorwaarden voor drinkwaterbedrijven en andere (toe)leveranciers
- besluit om gereserveerde bijdrage aan REACH, € 53.700 bij het resultaat te verwerken en € 120.000 terug te geven aan de aandeelhouders.

De AVA kwam twee keer bijeen. In deze vergaderingen zijn de volgende besluiten genomen.

- instemming met het Jaarbericht 2012, bestaande uit het bericht van de RvC, het directieverslag en de jaarrekening 2012
- het verlenen van decharge aan de directie voor het gevoerde beleid in het boekjaar 2012
- het verlenen van decharge aan de leden van de RvC voor hun toezicht gedurende het boekjaar
- instemming met de overdracht van de aandelen RU van gemeente Amsterdam aan Waternet
- besluit om het resultaat over 2012 toe te voegen aan de reserves 2012
- verlenging van de zittingsperiode van de voorzitter mevrouw H. Doedel tot 31 december 2014

De Raad van Commissarissen, v.l.n.r. de heer Fransman, mevrouw Doedel, de heer Corvers en de heer Schmitz.
De vijfde commissaris, de heer Hoogsteen, was bij het maken van de foto verhinderd.

- herbenoeming van de heren K. Hoogsteen en S. Corvers als RvC-leden voor een volgende termijn
- benoeming van de heer P. Fransman tot lid van de RvC voor een zittingsperiode van drie jaar
- instemming met het jaarplan en de begroting 2014
- vaststelling van een overzicht met positieve en negatieve waarde reststoffen voor het begrotingsjaar 2014
- behandeling van de marktevaluatie en onderschrijving van de conclusies van het onderzoek.

In dit jaarbericht blikt RvC-voorzitter mevrouw Doedel voor de laatste keer terug op het verslagjaar. Volgens het rooster van aftreden liep haar zittingsperiode af in december 2013. In verband met de marktevaluatie van de onderneming, heeft de RvC de voorzitter verzocht nog een jaar aan te blijven. De AVA heeft hiermee ingestemd.

Mevrouw Doedel aan het woord:
'Het afgelopen jaar werd voor een belangrijk deel gekenmerkt door de marktevaluatie, de vraag naar de toegevoegde waarde van de onderneming. Het heeft een mooi resultaat opgeleverd: onafhankelijk onderzoek met als hoofdvraag 'hoe verhoudt RU zich tot vergelijkbare ondernemingen die zich bezighouden met het inzamelen, verwerken en vermarkten van reststoffen', toonde zonder

twijfel aan dat RU waarmaakt waarvoor zij destijds in het leven is geroepen.

De perikelen rond dit onderzoek zorgden voor vertraging van het ondernemingsplan 2014-2017. De RvC heeft de bestuurder gevraagd de ontwikkeling van het plan on hold te zetten tot er meer duidelijkheid was. Dit is achteraf een goede beslissing gebleken. Het onderzoek en de resultaten hebben ons gedwongen om nog scherper te kijken naar de toekomstige koers: welke richting gaan we op? Zowel in bedrijfseconomisch opzicht, maar ook: hoe maken we RU minder afhankelijk en dus minder kwetsbaar. In dat kader zou de onderneming haar basis moeten verbreden en/of haar activiteiten moeten uitbreiden. De bestuurder zal dit uitwerken en presenteren in de koers zoals vastgelegd in het ondernemingsplan 2015-2018.

Ook onze rol en richting in duurzaamheid moeten we aanscherpen. De drinkwaterbedrijven hebben hier verschillende ideeën over; zij vinden het vooral belangrijk dat reststoffen duurzaam bestemd worden, respectievelijk willen de nadruk meer op het financiële resultaat; of vooral dát de stoffen worden afgevoerd. We moeten naar een bedrijfsvoering die ruimte geeft om al die verschillende modaliteiten te ondersteunen.

Naast de bedrijfsvoering zijn er belangrijke ontwikkelingen gaande rondom de reststoffen zelf. Ik noem met name de productie van kalkkorrels met een zuivere calcieterkern, de pelletisering van waterijzer, en natuurlijk de unieke kans om onze reststoffen te koppelen aan ecodesign!

Terugkijkend op mijn zittingsperiode kan ik constateren dat RU een geweldige professionaliseringsslag heeft gemaakt. We zijn echt uit de pioniersfase gekomen en uitgegroeid tot een professioneel functionerende organisatie met heel

capabele medewerkers. Deze kleine club mensen verricht uitermate deskundig werk. De RvC staat pal voor al deze medewerkers, die samen fantastische resultaten behalen voor de herbestemming van reststoffen.

Nieuwegein, juni 2014

Namens de Raad van Commissarissen
H. Doedel, voorzitter

Samenstelling Raad van Commissarissen

In 2013 zijn er volgens het rooster van aftreden drie vacatures ontstaan in de RvC. De Raad is ervan overtuigd dat het van groot belang is voor de vennootschap om de continuïteit binnen het bestuursorgaan te waarborgen. De heren S. Corvers en K. Hoogsteen hebben om die reden aangegeven beschikbaar te zijn voor herbenoeming voor een volledige termijn van drie jaar. Zoals gezegd zal mevrouw H. Doedel een jaar langer aanblijven als voorzitter in verband met de afronding van de marktevaluatie. De heer P. Fransman is benoemd tot vicevoorzitter van de RvC voor een zittingsperiode van drie jaar. De voordrachten van de RvC zijn door de AVA bekrachtigd. De heer Th. Schmitz is wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd per 31 december 2013 afgetreden als commissaris. Mevrouw R. Bergkamp, directeur van Vewin, volgt de heer Schmitz op in de functie van 'vrije' commissaris, benoemd op voordracht van de Vereniging van Exploitanten van Waterleidingbedrijven in Nederland (Vewin).

Per 31 december 2013 is de samenstelling als volgt:

- Mevrouw H. Doedel (1956), voorzitter, directeur N.V. Waterleiding Maatschappij Limburg
- De heer P. Fransman (1962), plaatsvervangend voorzitter, CFO Evides N.V.
- De heer Th. Schmitz (1949), directeur Vewin
- De heer K. Hoogsteen (1950), directeur N.V. Waterleidingmaatschappij Drenthe
- De heer S. Corvers (1963), directeur Corvers Holding B.V.

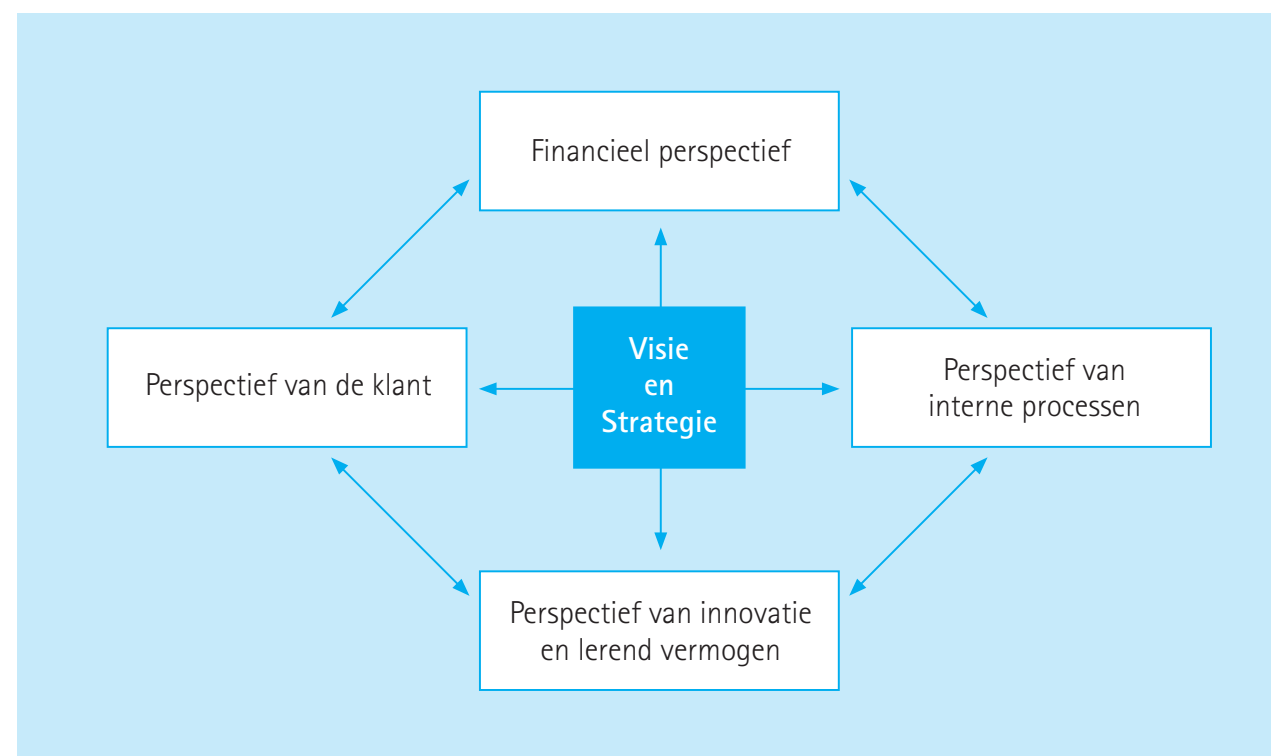
(Her)benoemingsrooster 2014:

Als gevolg van de wijziging in de RvC is ook het rooster van aftreden aangepast.

	benoemd	herbenoemd	aftreden
H. Doedel	31 december 2007	31 december 2010	31 december 2014
R. Bergkamp	31 december 2013	(mogelijk) 31 december 2016	
K. Hoogsteen	1 juli 2010	1 juli 2013	1 juli 2016
S. Corvers	1 juli 2010	1 juli 2013	1 juli 2016
P. Fransman	31 december 2012	(mogelijk) 31 december 2015	

3 Directieverslag over het boekjaar 2013

We beschrijven de algemene gang van zaken volgens de Balanced Score Card, een concrete en meetbare vertaling van de strategische doelen. Zoals de naam al zegt is evenwicht of balans hierbij het uitgangspunt. Evenwicht tussen korte en lange termijn doelen, tussen financiële en niet-financiële maatstaven, tussen externe en interne performanceperspectieven. Maar zeker ook tussen de vier thema's en de visie en strategie van RU. Bovendien legt deze methode een verbinding tussen verleden (financiële resultaten), heden (interne processen en klanten) en toekomst (innovatie en lerend vermogen).

Balanced Scorecard

3.1 Financieel perspectief

Hoofddoelstelling: lagere integrale kosten voor het benutten of toepassen van reststoffen.

Kerncijfers

	2013	2012	2011	2010*
Resultaten				
Opbrengst	€ 4.016.000	€ 3.800.000 **	€ 3.180.000	€ 4.272.000
Omzet niet-aandeelhouders in %	2,5	3,6	7	-
Totale afvoerkosten	€ 2.779.000	€ 2.881.000	€ 2.725.000	€ 3.500.000
Bruto marge in % van de omzet	31	24	14	18
Bedrijfsresultaat	€ 107.300	€ 70.300	€ 33.500	€ 151.800

Vermogen				
Balanstotaal	€ 1.622.600	€ 1.616.300	€ 2.094.000	€ 1.720.200
Eigen vermogen	€ 686.100	€ 578.900	€ 508.600	€ 412.380
Liquiditeit (quick ratio)	1,7	1,5	1,3	1,3

Gegevens grondstoffen				
Aanbod in tonnen ***	175.700	185.500	191.000	185.000
Recycle percentage ****	94	92	75	77
Vervoerskilometers per ton reststof *****	3,5	3,6	5,4	4,8

Personeel				
Aantal werknemers fte per ultimo verslagjaar	6,1	5,7	4,3	4,5
Arbeidsverzuim in %	1	4	8	7
Gemiddeld netto afzet per fte	€ 190.000	€ 185.500	€ 93.300	€ 70.700

* oude verdienmodel

** gecorrigeerd voor niet gerealiseerde opbrengst uit depots

*** exclusief kunststof- en asbestcementleidingen

**** bestemming anders dan werken/stortinrichtingen

***** gerekend vanaf Nederlandse waterproductiebedrijven

Kwaliteit reststoffen verhoogt opbrengst

De laatste jaren is er een belangrijke omslag te zien: reststoffen zijn niet langer een kostenpost, maar brengen steeds vaker geld op. Afzet en rendement van bijproducten uit het drinkwaterproces doen het goed als secundaire grondstof.

Zo probeert Vitens om in 2015 de afzet van reststoffen kostenneutraal te krijgen. De kosten en de opbrengsten zijn transparant; de opbrengsten zijn hoger naarmate de kwaliteit hoger is. Om aan de eigen doelstelling te kunnen voldoen, is er onderzoek gedaan op welke productielocaties de beste mogelijkheden liggen om de kosten te verlagen en door kwaliteitsverbetering van de reststoffen de opbrengsten te verhogen.

Door alle reststoffen als producten te zien, zijn er businesscases gemaakt om de meest optimale afzet te ontwikkelen. Zoals het plaatsen van transportsilo's om gegarandeerd en op ieder willekeurig moment vloeibaar waterijzer te kunnen leveren met een drogestofgehalte van 8%. En door het scheiden van de ijzer-kalkslibstromen om van één onrendabele reststroom twee nieuwe rendabele bijproducten te krijgen.

Door medewerkers op de productielocaties bewust te maken van hun invloed om ook kwaliteit te leveren op het gebied van reststoffen, ziet Vitens een kostenbesparing om reststoffen te ontsluiten en een kwaliteitsstijging van de af te voeren reststoffen. Niet langer met een negatief beeld kijken naar reststoffen, maar ook de economische waarde zien die ze vertegenwoordigen.

Reststoffen zijn niet langer een kostenpost, maar brengen steeds vaker geld op

Toelichting op balans

	2013	2012
Vaste activa	10.000	11.000
Vlottende activa	1.612.600	1.605.400
Totaal activa	1.622.600	1.616.400
Eigen vermogen	686.100	578.900
Kortlopende schulden	936.500	1.037.500
Totaal passiva	1.622.600	1.616.400

Het balanstotaal is ten opzichte van 31 december 2012 met € 6.000 toegenomen. De post vaste activa bleef nagenoeg gelijk, evenals de vlottende activa. Door toevoeging van het resultaat over 2013 aan de reserves steeg het eigen vermogen met € 107.300. Er waren in 2013 minder vorderingen van leveranciers dan in 2012.

Vlottende activa

De vordering op debiteuren nam af met € 130.000. In 2013 is besloten om een voorziening voor dubieuze debiteuren te treffen van € 45.000 in verband met de mogelijke oninbaarheid van een vordering op een afnemer. Begin 2013 zijn de voorraden op de depots gewaardeerd op € 50.000; per ultimo 2013 waren deze nagenoeg gelijk. Per 31 december 2013 is er een vordering op de Belastingdienst betreffende de omzetbelasting over het vierde kwartaal van 2013.

De kosten van de door de participanten gevraagde marktevaluatie van RU, worden in 2014 doorberekend aan de participanten. Het bedrag aan vooruitbetaalde kosten per 31 december 2013 is nagenoeg gelijk aan december 2012. Het betreft dan ook dezelfde contractuele verplichtingen. De in 2014 ontvangen facturen voor afvoerkosten die betrekking hebben op 2013, worden in 2014 doorbelast.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen steeg ten opzichte van 2012 met € 107.300, dit is volledig toe te schrijven aan het positieve resultaat. Het resultaat over 2013 is in zijn geheel toegevoegd aan de post 'overige reserves'.

Kortlopende schulden

Per ultimo 2013 is het totaalbedrag aan schulden aan leveranciers ten opzichte van 2012 met € 115.000 afgenomen. De afdracht van sociale en pensioenlasten over december 2013 zal in januari 2014 plaatsvinden. In 2013 zijn diverse onderzoeksverplichtingen aangegaan, na afronding hiervan kunnen de financiële verplichtingen begin 2014 worden afgewikkeld. Dit geldt eveneens voor het opzetten van een nieuwe informatiestructuur voor de geld- en goederenstromen.

Afvoerkosten en opbrengsten worden sinds 1 juli 2012 direct verrekend met onze participanten, wat kan leiden tot betalingsverplichtingen van onze kant. Eind 2012 bedroeg de nog te verrekenen opbrengst € 48.500. Dit bedrag is inmiddels flink afgenomen tot € 6.900. De verplichtingen richting de medewerkers, in de vorm van vakantiedagen, vakantiegeld en 'inzetbaarheidsbudget', namen ten opzichte van 2012 toe met € 9.300.

Als gevolg van de marktevaluatie is het opstellen van het ondernemingsplan 2014-2017 uitgesteld. Het resterende budget is als reservering toegevoegd aan het budget 2014 om het (vervolg)ondernemingsplan 2015-2018 te voltooien.

RU neemt namens de waterbedrijven deel aan het Europese consortium dat verantwoordelijk is voor het dossier 'diirontrioxide' (waterijzer). Dankzij de grote toestroom van nieuwe deelnemers, kon ongeveer een derde van de oorspronkelijke bijdrage voor de Letters of Access (LoA) worden teruggegeven aan de geregistreerden van het eerste uur, waaronder de Nederlandse waterbedrijven. Dit bedrag is door RU aan de participanten gecrediteerd.

Op 1 januari 2013 bedroeg de voorziening voor REACH-activiteiten € 104.100. In 2013 is € 23.300 uitgegeven en in totaal € 92.900 aan inkomsten ontvangen uit de verkooprechten voor de LoA voor diirontrioxide. Per saldo resteert dan een bedrag van € 173.700.

Omdat de werkzaamheden in het kader van REACH steeds meer deel uitmaken van de normale bedrijfsvoering, is besloten deze specifieke voorziening op te heffen.

De aandeelhouders hebben ermee ingestemd dat een bedrag van € 120.000 wordt gerestitueerd, naar rato van de in 2010 betaalde bijdrage. Het restant van € 53.700 valt in 2013 vrij ten gunste van het resultaat van RU.

Toelichting op resultatenrekening

	2013	2012
Opbrengsten (omzet + advisering)	4.016.200	3.799.900
Jaarbijdrage aandeelhouders	932.500	832.700
Overige opbrengsten	49.000	23.400
Totaal	4.997.700	4.609.200

Directe afvoerkosten	2.779.400	2.880.600
Opbrengsten aandeelhouders	1.028.800	786.500
Bedrijfslasten	1.082.200	871.800
Totaal	4.890.400	4.538.900

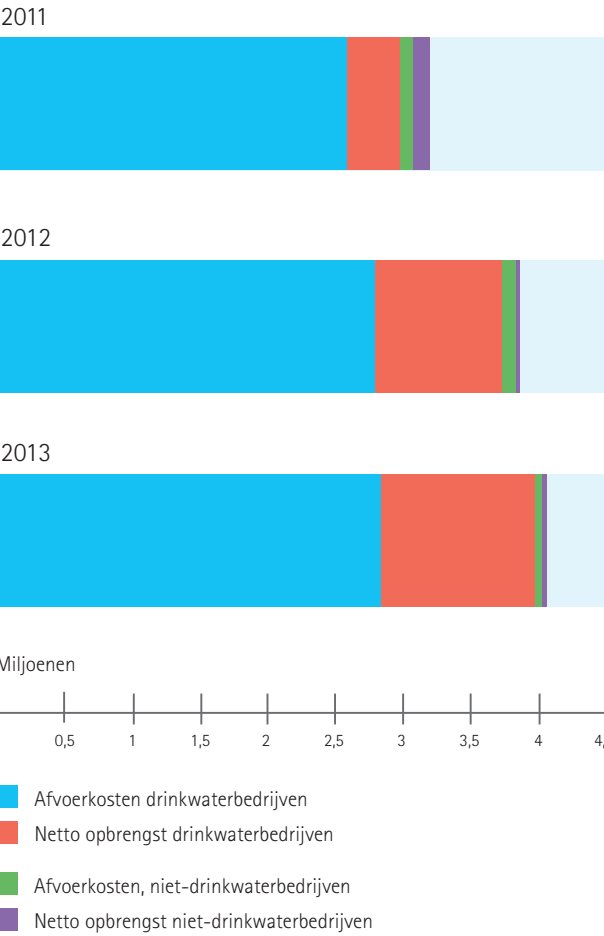
Netto resultaat	107.300	70.300
-----------------	---------	--------

Opbrengsten

Opbrengsten komen uit de verkoop van reststoffen, doorberekening van de afvoerkosten aan aandeelhouders en niet-aandeelhouders en advisering. De totale opbrengsten namen toe met € 388.500. Het nettoresultaat uit verkoop van positieve en negatieve opbrengsten komt uit op een plus van € 1.178.000. Dat is 20% meer dan in 2012.

Positieve opbrengsten laten een stijging zien van 11%. Dit komt voornamelijk door de hernieuwde levering van kalkkorrels aan de glasindustrie, maar ook door de grotere vraag van biogasproducenten naar steekvast waterijzer. Het aanbod van reststoffen met een negatieve waarde daalde met 20% ten opzichte van 2012. Afvoer van poederkoolslib is voor een deel uitgesteld en opgeschort naar 2014. Door indrogen van aluminiumslib is in 2013 ruim 3.600 ton minder afgevoerd dan het jaar ervoor.

Opbrengstontwikkeling

De netto opbrengsten uit de verkoop van vloeibaar en steekvast waterijzer afkomstig van niet-aandeelhouders namen af met € 35.000. Dit heeft vooral te maken met het kleinere aanbod.

Volgens de mededingings- en aanbestedingsrechtelijke positie van RU moet de omzet uit activiteiten voor niet-aandeelhouders beneden 10% van de totale omzet blijven. In 2013 was dit aandeel 2,5%, bijna 1 procentpunt minder dan in het jaar ervoor.

Jaarbijdrage aandeelhouders

De jaarbijdrage van aandeelhouders aan de apparaatskosten van RU kwam in 2013 uit op € 932.492, een stijging van 12% ten opzichte van 2012. Vooral de hogere personeelskosten en meer uitgaven voor onderzoek en advies zijn hieraan debet.

Overige opbrengsten

Voor advisering aan aandeelhouders en niet-aandeelhouders is € 25.000 aan inkomsten verworven. De in 2012 gestarte adviestrajecten voor toelating van reststoffen van twee industriewaterplants (volgens de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet en registratie REACH-verordening) zijn met succes afgerond. Ook heeft een Frans waterbedrijf betaald advies ingewonnen voor bestemming van zijn kalkkorrels. Tenslotte is een advies over de sanering van oude voorraden op een waterwingebied in rekening gebracht.

Directe afvoerkosten

Het jaaraanbod in 2013 van onze participanten en 'derden' bedroeg 175.700 ton en ligt daarmee ruim 5% lager dan in 2012. Er is vooral minder vloeibaar waterijzer, aluminiumslib en poederkoolslib afgevoerd. De kosten voor afvoer van reststoffen (ontginning, vervoer, opslag, keuring en acceptatie) zijn in lijn met het verminderde aanbod en namen af met 4%.

Brutomarge

De brutomarge als percentage van de totale opbrengsten nam toe met 7% door enerzijds meer inkomsten uit de verkoop van reststoffen en anderzijds lagere afvoerkosten. Per saldo bedroeg de brutomarge 31%.

Opbrengst ten behoeve van de aandeelhouders

Volgens het verdienmodel ontvangen onze aandeelhouders 90% van de marktopbrengsten. Door fors meer inkomsten

uit de verkoop van reststoffen kan in totaal € 1.025.000 worden uitgekeerd, dit is 23% (€ 189.000) meer dan in 2012.

Bedrijfslasten

De bedrijfslasten zijn ten opzichte van 2012 toegenomen met € 210.000.

Personeelskosten

Net als in 2012 had RU in 2013 zeven medewerkers. Door personeelsmutaties is het aantal fte's licht gestegen en kwam uit op 6,1 in het verslagjaar. De totale personeelskosten, inclusief uitzendkrachten, namen met ruim 8% toe. De indirecte loonkosten daalden ten opzichte van 2012 met 29%, door minder uitgaven aan onder meer opleidingen.

Verkoopkosten

De activiteiten op het vlak van public relations zijn in 2013 flink opgevoerd (zie pagina 18). De totale kosten voor acquisitie en PR zijn daardoor met € 20.000 gestegen tot € 100.000. Onderzoeks- en adviesactiviteiten vanuit de invalshoeken Financiën, Klant, Interne processen en Innovatie/lerend vermogen zijn grotendeels afgerond. De uitgaven hiervoor zijn met € 24.000 gestegen ten opzichte van 2012. Er is in 2013 in totaal € 85.000 minder gereserveerd voor nog uit te voeren projecten, waardoor per saldo € 109.000 meer ten laste van het resultaat is gekomen. Het in 2012 gestarte traject voor een nieuwe informatiestructuur ronden we af in 2014. In 2013 is besloten om een voorziening voor dubieuze debiteuren te vormen van € 45.000. Dit heeft te maken met een zorgelijke financiële positie van één afnemer.

Huisvesting

De kosten voor huisvesting, zoals huur voor bedrijfsruimte, services en huur van een externe opslagruimte stegen met 8%. Dit heeft voornamelijk te maken met de hogere servicekosten door de uitbreiding van het vaste personeelsbestand.

Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfslasten daalden met 20%. Dit voornamelijk door minder uitgaven aan HRM-activiteiten, lagere portokosten, minder onderhoud aan het kwaliteitszorg-systeem en een lagere contributie Werkgeversvereniging Waterbedrijven (WWb).

Rentebaten

In 2013 zijn minder rentebaten ontvangen als gevolg van lagere rentepercentages op deposito's en daling van het gemiddeld maandsaldo op de deposito's.

3.2 Klant

Hoofddoelstelling: drinkwaterbedrijven ervaren klantgerichtheid van RU.

Aandelenoverdracht

In november 2011 heeft de gemeenteraad van Amsterdam het college opgeroepen om de drinkwatergerelateerde deelnemingen af te stoten en in beeld te brengen of deze ondergebracht kunnen worden bij Stichting Waternet. Het ging daarbij onder meer over de deelneming in RU. In juni 2012 is de principekeuze gemaakt om de deelnemingen over te dragen. RU heeft daarop in overleg met haar aandeelhouders, daarbij gesteund door juridisch advies, geoordeeld dat Stichting Waternet voldoet aan de kwaliteitsvereisten voor het aandeelhouderschap (ex artikel 6 van de statuten van de vennootschap). In juni 2013 is besloten tot de overdracht van de aandelen van de gemeente Amsterdam in RU aan Stichting Waternet en in augustus 2013 is dit notarieel bekrachtigd.

Marktevaluatie RU

Het directeurenberaad van de Nederlandse drinkwaterbedrijven heeft op 17 juni 2013 aan RU gevraagd om de toegevoegde waarde van de onderneming voor zijn participanten aan te tonen. RU heeft daarop Arcadis Benelux B.V. gevraagd om te onderzoeken hoe RU zich verhoudt tot vergelijkbare ondernemingen. Voor het onderzoek is een benchmarkmethodiek ontwikkeld, waarbij de prestaties zowel in financieel-economisch opzicht als vanuit duurzaamheid kunnen worden gemeten. Ook is vastgesteld hoe Nederland zich op dit vlak verhoudt tot de

landen direct om ons heen. *De uitkomsten van de studie zijn dat de waterbedrijven zonder RU duurder uit zijn en dat de oplossingen van RU bovendien duurzamer zijn.* Om ook in de toekomst toegevoegde waarde te blijven behouden, kunnen we een aantal zaken verbeteren: (verdere) verlaging van de afvoerkosten; verhoging van de opbrengsten uit de verkoop van reststoffen; en als fundament een goede organisatie van de gehele keten, van oorsprong tot toepassing. In deze context zijn van belang: 'routeplannen' voor de toekomst; een borgingsproces ter beheersing van de kwaliteit van de reststoffen en investeringsbeslissingen in relatie tot kwaliteit. In 2014 zullen we nagaan of het mogelijk is een op reststoffen gerichte prestatievergelijking te maken als onderdeel van de Vewin benchmark.

Het onderzoek is begeleid door een commissie, bestaande uit de voorzitter van de RvC (tevens voorzitter van de commissie), twee bedrijfsdirecteuren, een gedelegeerd commissaris en de bestuurder van RU. De commissie heeft advies uitgebracht aan de RvC, die op haar beurt de leden van de AVA in december 2013 adviseerde bij de besluitvorming.

Verdienmodel, negatieve en positieve waarde reststoffen

De AVA heeft in december 2012 een aantal besluiten genomen als gevolg van de systeemevaluatie van het verdienmodel. Zo zullen de reststoffen met een naar verwachting negatieve waarde buiten het verdienmodel blijven. RU stelt jaarlijks een overzicht op met reststoffen die in volgend boekjaar naar verwachting een positieve of negatieve waarde in het economisch verkeer zullen hebben. Deze lijst wordt steeds ter besluitvorming voorgelegd in de juni-bijeenkomst van de aandeelhouders.

Mechanisch ontwateren van drinkwaterslib

Op de drinkwaterproductielocaties van Evides in Rotterdam en Dordrecht wordt het vrijkomende ijzerslib mechanisch ontwaterd tot een steekvaste slibkoek. De ontwatering wordt uitgevoerd door de firma Indaver Impex, die gespecialiseerd is in mobiele slibontwatering. De eindverwerking van de vrijkomende reststoffen is ondergebracht bij RU.

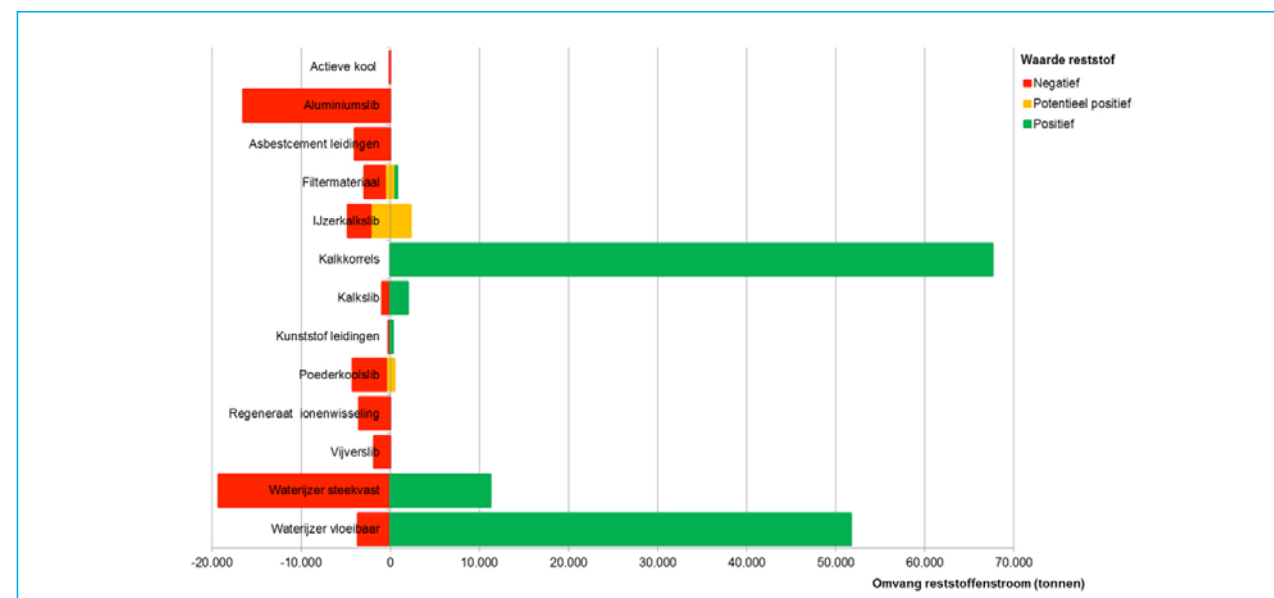
Het ijzerslib wordt opgeslagen in bassins waar het langzaam bezinkt. Op campagnebasis wordt het op locatie mechanisch ontwaterd met behulp van een mobiele decanteercentrifuge. Daarna wordt het slib opgebaggerd met een elektrisch aangedreven baggerboot. Na toevoeging van flocculanten wordt met de decanteercentrifuge een steekvaste slibkoek geproduceerd met een drogestofgehalte van circa 35%.

Het mechanisch ontwateren van ijzerslib levert een forse volumereductie op (factor 5) van de af te voeren hoeveelheid slib. Dit levert een besparing op in de logistieke kosten, waardoor het afzetgebied van ijzerslib vele malen groter wordt en RU nog beter in staat is vraag en aanbod op deze markt af te stemmen. Het hele proces van opslag, baggeren en ontwateren levert daarnaast een zeer goede kwaliteit ijzerslib, zonder vervuiling en met een gegarandeerd drogestofgehalte.

Afvoer 2013

Baanhoek, Dordrecht : 568 ton
Kralingen, Rotterdam: 1998 ton

Het slib wordt opgebaggerd met een elektrisch aangedreven baggerboot

Waarde en volume reststoffen (RU AVA 13-05)

Om de levering van de reststoffen door de waterbedrijven veilig te stellen, maakt RU contractuele afspraken met de participanten. De voorstellen hiervoor zullen in 2014 aan de AVA worden voorgelegd. Het gaat om een aanpassing van de participatieovereenkomst en herziene inkoopvoorwaarden die van toepassing zullen zijn op de contracten (zie ook pagina 21). Aandeelhouders hebben conform afspraak hun huidige contractposities gemeld ten aanzien van de eigen reststoffen. Inmiddels heeft RU een aantal posities overgenomen.

Verder is vanuit mededingingsrechtelijk en aanbestedingsrechtelijk oogpunt advies ingewonnen over de positie van dochterondernemingen van de aandeelhouders van RU in het kader van het verdienmodel. De vraag daarbij was of opbrengsten, positief of negatief, volgens het verdienmodel moeten worden afgerekend, of dat deze als inkomsten 'derden' moeten worden ingeboekt. Voor beide redeneringen zijn valide argumenten aan te voeren. Het bestuur van RU is van mening dat de aandeelhouders zelf verplicht zijn hun mededingingsrechtelijke verplichtingen na te leven. RU is met betreffende waterbedrijven in overleg om hierover afspraken te maken.

PR, communicatie en informatie

Statusrapportages

Sinds 2010 verstrekt RU jaarlijks via statusrapportages aan alle individuele drinkwaterbedrijven een gedetailleerde verantwoording van de geld- en goederenstromen. Deze rapportages geven inzicht in de aard, samenstelling, hoeveelheid, bestemming en kosten van de reststoffen over de afgelopen vier jaar. Ter vergelijking van de prestaties wordt ook het landelijk beeld geschetst. De rapportages worden als onderlegger gebruikt bij het opstellen van ontwikkelingsplannen of 'routeplannen' voor reststoffen van individuele bedrijven.

Kwartaalrapportages

Sinds 2011 verstrekt RU ook financiële kwartaaloverzichten aan haar aandeelhouders. Hierin wordt verslag gedaan van het actuele aanbod per type reststof versus de geprognosticeerde hoeveelheid. En van de actuele inkomsten en uitgaven per type reststof ten opzichte van de begroting en eindejaarsverwachting.

Online actueel inzicht

Een softwarebedrijf dat gespecialiseerd is in de afval- en recyclingbranche, heeft RU ondersteund om een applicatie aan Exact te koppelen voor de registratie van de goederen- en geldstromen. Deze registratie gebeurde voorheen in een

aparte, op Access gebaseerde, database (afvoerregistratie). Nu kan RU de goederen- en geldstromen in één applicatie centraal administreren en via een interface koppelen aan Exact. Deze applicatie brengt diverse voordelen met zich mee voor het ketenbeheer. Door deze ontwikkeling kan RU de administratieve processen versnellen en de aandeelhouders een nieuwe informatiestructuur aanbieden.

Kennis delen

Om onze ambities op het vlak van duurzaamheid te realiseren, werken we samen met de waterbedrijven in binnen- en buitenland, landelijke en regionale overheden, bedrijfsleven, kennisinstituten en de Vereniging Industriële Bouwstoffen, de Vereniging Afvalbedrijven en het Nutriëntenplatform. Ook neemt RU deel in het KWR Watershare concept, een internationaal samenwerkingsmodel gericht op watercyclus gerelateerde kennis. Kennis en kunde van RU zijn als 'ResidualCycle' in het Watershare-project opgenomen. Daarnaast kunnen RU en partners voorstellen indienen via EIP-Water Action Group ARREAU voor Europese innovatiesubsidies op het vlak van water- en afvalwaterbehandeling en hulpbronnen.

Public Relations

Het Financiële Dagblad heeft RU een FD Gazelle 2013 toegekend. Deze aanmoedigingsprijs wordt uitgereikt aan Nederlandse ondernemingen die in drie achtereenvolgende jaren een omzetgroei wisten te realiseren van meer dan 20% op jaarbasis. RU heeft in het speciale magazine van het FD een advertentie geplaatst om hier ruchtbaarheid aan te geven en de participanten te bedanken voor hun bijdrage aan dit resultaat. Ook heeft RU medewerking verleend aan een tv-programma dat organisaties of bedrijven belicht die voorop lopen in duurzaam ondernemen of de transformatie hiernaartoe in gang hebben gezet. Er zijn persberichten uitgegaan over een spraakmakend ontwikkelingstraject met betrekking tot de droging van kalkkorrels aan boord van een transportvoertuig. Ook zijn er informatiebijeenkomsten georganiseerd. Vanwege toenemende contacten met het buitenland, zijn diverse uitgaven van RU, zoals het jaarbericht 2012, het bulletin Stof tot Nadenken en de veiligheidsinformatiebladen in het Engels en deels ook in het Duits vertaald. Bovendien is er een drietalige brochure uitgegeven.

Medewerkers van RU hebben presentaties verzorgd in Dresden (BRD) en Den Haag op uitnodiging van respectievelijk de Deutscher Verein des Gas- und Wasserfaches e.V (DVGW) en de International Water Association. De onderwerpen waren 'Der Niederländische Weg' en 'Policies and regulation to accelerate recycling and re-use'.

3.3 Interne processen

Hoofddoelstelling: inrichten en professionaliseren van de organisatie.

RU professionaliseert haar organisatie op elk gebied. Via projectmatig werken, introductie van de planning- en controlcyclus, investering in een administratiesysteem en het implementeren van risicomanagement en good governance.

Ondernemingsplan

In afwachting van de resultaten van de marktevaluatie, is in overleg met de RvC besloten het opstellen van een vervolg op ondernemingsplan 2010-2013 op te schorten. De bevindingen en uitkomsten van de marktevaluatie zullen mede richtinggevend zijn voor het plan voor 2015-2018. Dit plan zal ter goedkeuring worden voorgelegd aan de aandeelhouders in december 2014.

Statuten

Onze notaris heeft de statuten van de vennootschap geactualiseerd naar aanleiding van de Wet vereenvoudiging en flexibilisering van het bv-recht (flex-bv). Andere zaken die zullen doorwerken in de statuten zijn de veranderde rol en activiteiten van RU, de invoering van het nieuwe verdienmodel en de wens om open te staan voor andere actoren in de (publieke) waterketen. Wijziging van de statuten komt aan de orde in de aandeelhoudersvergadering van december 2014, waarin ook het ondernemingsplan 2015-2018 ter vaststelling zal worden geagendeerd. In 2014 wordt tevens een uitkeringstoets ontwikkeld in het kader van de wet flex-bv. Een bv mag alleen uitkeringen (zoals dividend) doen aan aandeelhouders als dat de uitbetaling van schulden aan overige crediteuren niet in gevaar brengt. Dit moet worden aangetoond met een uitkeringstoets. RU laat zich bij deze materie ondersteunen door de N.V. Waterleidingmaatschappij Drenthe en Waterbedrijf Evides N.V.

Risicobeheersing en verbeterpunten

Risicomanagement is onderdeel van het besturingsmodel van de vennootschap. RU heeft als risicoprofiel dat zij te allen tijde de reststoffen van haar participanten moet afnemen en deze op een efficiënte, effectieve en milieuhygiënisch verantwoorde wijze afzet c.q. bestemt. Met de RvC is afgesproken elk jaar een risico-inventarisatie uit te voeren; deze wordt telkens in de eerste RvC-

vergadering van het jaar geëvalueerd. Volgens afspraak komen in het jaarbericht van RU steeds de belangrijkste geïdentificeerde bedrijfsrisico's aan bod. In 2013 zijn de volgende speerpunten benoemd:

1. wegvallen afnemers/afzetgebieden
2. faillissementen
3. leveringszekerheid van reststoffen door de participanten
4. afzet reststoffen als 'bouwstof' in werken staat onder druk

Risico 1. wegvallen afnemers/afzetgebieden

Economische tegenwind, veranderende marktsituaties en wijzigingen in de wet- en regelgeving kunnen leiden tot vraaguitval. Het effect daarvan is minder dekking van de apparaatskosten en minder toegevoegde waarde voor de aandeelhouders. Door een gedegen kennis van afzetmarkten en van wet- en regelgeving is RU goed in staat om te anticiperen op ontwikkelingen die de afzet van haar producten raken. Bij een kortstondig wegvallen van de vraag (zie ook faillissementen) zal RU nieuwe klanten trachten te winnen dan wel meer producten aan dezelfde klanten proberen te verkopen. Daarnaast zet RU in op marktontwikkeling. In de afgelopen twee jaar zijn diverse nieuwe product/marktcombinaties ontwikkeld, met name voor kalkkorrels, poederkoolslib en filterzand. Productontwikkeling is een belangrijk speerpunt om onze aandeelhouders afname te garanderen en om financiële en duurzaamheidswaarde toe te voegen aan de huidige en toekomstige reststoffen. Omdat er in de ons omringende landen eveneens reststoffen ontstaan die qua aard en samenstelling vergelijkbaar zijn met die van de Nederlandse waterbedrijven, kunnen deze zorgen voor verdringing van onze 'eigen' reststoffen. Door overleg en afstemming met waterbedrijven in België, Duitsland en Frankrijk en ondersteuning bij de ontwikkeling van hun eigen thuismarkt, kan de invloed van het buitenland worden beperkt.

Risico 2. Faillissementen

In 2013 zijn er geen faillissementen geweest. Voordat we contracten voor de structurele levering van reststoffen aangaan, wordt beoordeeld of de afnemer aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. De uitkomst daarvan weegt mee bij de contractonderhandelingen. Dit is vastgelegd in ons kwaliteitsmanagementsysteem. Mocht een afnemer (onverwacht) toch zijn bedrijfsuitoefening moeten beëindigen, dan wordt de levering stopgezet en zal het contingent elders moeten worden ondergebracht. Naast een financieel risico van niet (meer) inbare vorderingen, zal dus vervangende afzet nodig zijn. De effecten zijn net als bij risico 1, namelijk minder dekking

Nieuw licht op oude technologie

WMD produceert op locatie Dalen bewust aangegroeid filtermateriaal. In het vernieuwde productiestation wordt sinds 2012 een innovatieve zuiveringstechniek toegepast: biologisch adsorptieve ontijzering. Een proces dat in het verleden meer toegepast werd, maar in Nederland in de vergetelheid is geraakt.

De bedhoogte van het filter stijgt ongeveer 5 centimeter per maand. Momenteel wordt het filtergrind nog niet gescheiden verzameld door het overige slib dat vrijkomt bij deze locatie. Het proces van de juiste afstellingen zit nog min of meer in de experimenteerfase. Als meer data bekend zijn, kan er beter een keuze gemaakt worden hoe de diverse reststromen gescheiden kunnen worden.

Dat het scheiden loont, is goed zichtbaar op andere locaties van WMD. Voorheen werd filtermateriaal als afval beschouwd en rechtstreeks afgevoerd naar Stainkoeln (acceptatiekosten op stort) of verzameld in een depot aan de rand van het eigen drinkwaterproductieterein.

Sinds 2012 wordt het filtermateriaal als het vrijkomt uit het drinkwaterproces apart opgevangen in een zelf ontworpen container. Deze container, geschikt voor diverse transportmogelijkheden, scheidt het water en het filtermateriaal. De afvoer vindt dezelfde week nog plaats, dit gebeurt samen met Reststoffenunie. Vervuiling met andere componenten wordt zo voorkomen, er is geen mix meer met andere materialen of vermenging met begroeiing van het filtermateriaal in de depots.

Als je de wensen van de klant kent, kunnen op de drinkwaterproductielocaties al de juiste keuzes gemaakt worden voor rechtstreekse afvoer. Sommige locaties produceren met ijzer aangegroeid filtermateriaal, dit heeft een andere toepassing dan bijvoorbeeld marmerfiltermateriaal. Door vroegtijdig aan te geven wat we in het jaar gaan afvoeren, kunnen we snel goed gescheiden filtermateriaal leveren aan de juiste klant. De afvoerkosten zijn hierdoor lager geworden en het filtermateriaal kan als secundaire grondstof ingezet worden in diverse toepassingen. Negatieve acceptatiekosten zijn dan verleden tijd. Zo levert een oude technologie nieuw licht op hergebruik van reststoffen.

Door vroegtijdig aan te geven wat we in het jaar afvoeren, kunnen we snel goed gescheiden filtermateriaal leveren aan de juiste klant

van de kantoorkosten en minder toegevoegde waarde voor de aandeelhouders. Voor vloeibaar en steekvast waterijzer beschikt RU over tenminste één maand opslagcapaciteit (geografisch gespreid). Voor kalkkorrels is er een achtervang van tenminste één maand, terwijl ook diverse afnemers een groter aanbod gemakkelijk kunnen absorberen.

Risico 3. leveringszekerheid van reststoffen door participanten

Het risico ten aanzien van de leveringszekerheid door participanten bestaat uit twee delen:

a. stopzetten levering van positieve waarde reststoffen door participanten.

Op de AVA van december 2012 is besloten te komen tot concrete (contractuele) inkoopafspraken tussen RU en de individuele participanten. Dit om de leveringszekerheid in de contractperiode te borgen.

Als eerste stap zijn gedetailleerde afvoerplannen gemaakt voor de reststoffen (tijd, omvang en kwaliteit) en heeft RU de participanten verzocht deze formeel te bekrachtigen als werkprogramma voor 2014. In de werkprogramma's is per productielocatie en per reststof vastgelegd hoeveel er maandelijks vrijkomt, wat de beoogde bestemming is van de reststof en aan welke kwaliteit deze daarvoor moet voldoen. Naast de planning is een werkinstructie opgesteld voor het aanmelden van reststoffen en doorgeven van wijzigingen. In 2014 worden de contractuele afspraken verder vormgegeven, mede op basis van de ervaringen met de werkprogramma's.

RU heeft inmiddels een voorstel uitgewerkt voor de vorm en inhoud van deze bindende afspraken. Hierop zijn ook de inkoopvoorwaarden van RU van toepassing (algemene paragraaf); vervolgens worden de contracten met bijzondere voorwaarden, die zijn afgestemd op de participant en het geleverde product, hieraan toegevoegd.

b. participanten bieden grote hoeveelheden reststoffen met een (sterk) negatieve waarde aan

Als mitigerende maatregel heeft de AVA in december 2012 besloten om jaarlijks in juni een lijst vast te stellen van reststoffen die een positieve dan wel een negatieve waarde zullen generen. De negatieve waarde stoffen worden vervolgens buiten het verdienmodel gehouden. (zie ook 'Klant': 'verdienmodel', pag. 16)

Een ander financieel risico vormen reststoffen die in principe een positieve waarde hebben, maar door kwaliteitsgebreken niet met een positieve waarde kunnen worden afgezet. Denk aan een (te) laag drogestofgehalte of vervuiling. Er zijn maatregelen in gang gezet om de kwaliteit te beheersen: overleg met de operationeel

verantwoordelijke medewerkers van de waterbedrijven en frequentere bemonstering en analyse. Daarnaast zijn in de bindende afspraken over de levering, ook afspraken over de kwaliteit gemaakt.

Risico 4. afzet reststoffen als 'bouwstof' in werken staat onder druk

Het verkrijgen van een vergunning voor toepassing van de reststoffen als 'bouwstof' in werken wordt steeds lastiger. Overheden willen (beleidsmatig) de toepassing van reststoffen als bouwstof in werken ontmoedigen omdat dat een laagwaardige toepassing is. Voor de stromen die nu nog als bouwstof richting een werk gaan, wordt druk gezocht naar alternatieven. Voorbeelden zijn waterijzer als grondstof voor cement of geëxpandeerde kleikorrels, poederkoolslib als secundair adsorbens of structuurmateriaal voor compost en ijzerzand en -grind als adsorbens voor fosfaat.

Anderzijds is dit risico kleiner geworden doordat coagulatieslib uit oppervlaktewaterwinning door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) in principe is aangemerkt als baggerspecie in plaats van 'bouwstof', dit na overleg met RU. Voor baggerspecie geldt geen beperking voor afzet in werken (zie hoofdstuk 3.4, pag 25).

Inkoopvoorwaarden en protocollen

Inkoopvoorwaarden

Zoals afgesproken met de participanten is in 2012 gestart met een evaluatietraject van de inkoopvoorwaarden van RU. Naar aanleiding hiervan is besloten om aparte inkoopvoorwaarden te maken voor reststoffen en voor overige inkopen. In 2013 zijn enkele juristen van het Bedrijfsplatform en drie reststoffencoördinatoren van de waterbedrijven gestart met het opstellen van herziene inkoopvoorwaarden reststoffen. Deze zullen in 2014 worden vastgesteld in afstemming met de nog te maken contractuele afspraken tussen RU en haar participanten.

Protocollen

De begeleidingsgroep praktijkrichtlijnen heeft de protocollen voor bemonstering & analyse en opslag & transport (onderdeel van de RU-inkoopvoorwaarden) formeel vastgesteld volgens het praktijkrichtlijnsysteem voor drinkwater. Het protocol bemonstering & analyse waarborgt dat de kwaliteitsmonsters representatief zijn zodat de klant de overeengekomen kwaliteit krijgt, dat er voldaan wordt aan alle wettelijke eisen en dat het bemonsteren praktisch uitvoerbaar en betaalbaar is. De analysevoorschriften, meestal gerelateerd aan wettelijke kaders, zijn zoveel mogelijk geüniformeerd. Dit maakt een onderlinge vergelijking van kwaliteitsgegevens mogelijk.

Het protocol transport & opslag waarborgt de kwaliteit van de stoffen tijdens transport en opslag en dat er voldaan wordt aan alle wettelijke eisen zoals die voor veiligheid en milieu. De protocollen zijn in te zien via de website van RU.

Financieel beleid

Financiering uitgaven

RU ontvangt een bijdrage van de participanten waaruit de apparaatskosten worden betaald. De afvoerkosten worden voorgefinancierd en volledig doorberekend aan de aanbidders van de reststoffen. Naast een betaalrekening en een maandspaarrekening, is in 2013 een derde rekening geopend bij de Deutsche Bank; een zakelijke kwartaalspaarrekening. Deze biedt een hogere rentevergoeding en alle tegoeden zijn vrij opvraagbaar. De verschillen in rentepercentages op zakelijke spaarrekeningen zijn minimaal, waardoor een overstap niet of nauwelijks loont.

Liquiditeitsrisico

De uitgaven aan organisatiekosten beperken zich tot de begroting. De participanten dragen voor 90% bij aan de organisatiekosten van RU; de onderneming is zelf verantwoordelijk voor de resterende 10%. De afvoerkosten (ontginning, opslag, transport, analyses en acceptatie) worden voor 100% doorberekend aan de aanbidders van reststoffen. In 2013 is er een voorziening getroffen van € 45.000 voor dubieuze debiteuren. De uitgaande facturen werden gemiddeld binnen 43 dagen betaald tegenover 39 dagen in 2012. De stijging met vier dagen is veroorzaakt door langere betaaltermijnen die verschillende afnemers hanteren in hun contracten. De betaaltermijn van RU bleef onveranderd op gemiddeld 35 dagen. Door de spreiding van betalingen, ontvangsten en verrekeningen met de aandeelhouders over het jaar, nemen de liquide middelen geleidelijk af en is het liquiditeitsrisico beperkt. Bij een ongewijzigd verdienmodel zal de quick ratio in de komende jaren redelijk constant blijven.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van RU is vastgesteld op één jaarsalaris van medewerkers in vaste dienst. Per 31 december 2013 is dat € 620.000. Het eigen vermogen per ultimo 2013 bedraagt € 686.100.

Samenwerking accountant

Volgens het Reglement RvC en het Directiereglement beoordelen de bestuurder en de RvC tenminste eens in de drie jaar het functioneren van de externe accountant. Na overeenstemming over de aanpak van een aantal verbeterpunten, is in 2012 besloten de samenwerking met Meeuwsen Ten Hoopen met twee jaar te verlengen.

Personeel en organisatie

De heer dr. Tom Trouwborst is per 1 april 2013 op 72-jarige leeftijd teruggetreden als deskundige milieu bij RU. Mevrouw ir. Aalke Lida de Jong is in dienst getreden als zijn opvolgster. Zij is afgestudeerd in de technische bestuurskunde aan de TU Delft en werkte als beleidsmedewerker op diverse ministeries. In februari 2013 is Wendy Bouma via een (payrolling)contract gedetacheerd bij RU in de functie van commercieel-operationeel binnendienstmedewerker. Kwaliteits- en productmanager Tonnie Hemme heeft het Vakdiploma Afvalstoffen (VIHB) behaald volgens de Regeling Inzamelaars, Vervoerders, Handelaars en Bemiddelaars van afvalstoffen (RIA). Vakbekwaamheid is een van de vereisten om door het NIWO op de VIHB-lijst geplaatst te worden.

Kwaliteitsmanagement

Uit interne audits kwam naar voren dat een afwijking is ontstaan tussen de beschrijving en de ontwikkeling van daadwerkelijke processen. Er wordt een nieuw ERP systeem ingevoerd (PieterBas Automatisering) dat deels de vorm van processen bepaalt. De administratieve verwerking en afrekening zijn enigszins complex. Om de continuïteit van de administratieve verwerking te waarborgen zijn werkinstructies opgesteld.

Audits Kiwa

Kiwa heeft in 2013 een periodieke audit en een audit voor hercertificatie uitgevoerd. Geen van beide audits brachten kritieke tekortkomingen aan het licht. Bij de audit voor hercertificatie zijn enkele tekortkomingen geconstateerd waarvoor een plan van aanpak is gemaakt. Dit plan is door Kiwa geaccepteerd en voorzien van een positief advies voor hercertificatie. Volgens de laatste externe audit moet er nog een duidelijke omschrijving van klantgroepen komen en van de manier waarop zij worden bevraagd op klanttevredenheid. Begin 2014 zal een standaardformulier ontwikkeld worden voor het meten en monitoren van klanttevredenheid.

Klachten

In 2013 zijn 17 klachten geregistreerd tegenover 10 in 2012. Deze betroffen vooral 'slechte' leveringen van waterijzer en kalkkorrels. Het ging om te lage drogestofgehalten van vloeibaar waterijzer, verontreiniging van steekvast waterijzer en kalkkorrels door stofvremde bestanddelen, verlies van lading, te hoge vochtpercentages van de kalkkorrels en een hoog aandeel van entzand. In een enkel geval is een boete opgelegd. Om herhaling te voorkomen zijn verschillende preventieve maatregelen getroffen, zowel door de

Aluminiumslib: verder indikken, minder kosten

Op productielocatie De Punt wordt drinkwater gemaakt van oppervlaktewater uit de Drentsche Aa. De oppervlaktewaterwinning op deze locatie heeft een capaciteit van ruim 7 m³/jaar. De gemiddelde productie is 600 m³/h.

In de eerste zuiveringsstap wordt een vlokmiddel op basis van Poly-Aluminium-Chloride (Sachtoklar) gedoseerd om de zwevende deeltjes in het oppervlaktewater samen te laten klonteren tot vlokken, zodat ze gaan bezinken. Een lamellenseparator (scheidingstechniek) zorgt ervoor dat het slib gescheiden wordt van het oppervlaktewater dat verder gezuiverd wordt.

Het slib (de samengeklonterde deeltjes) dat vrij komt als afvalstroom bij de eerste zuiveringsstap, wordt met een gemiddelde capaciteit van 5 m³/h aangevoerd naar twee slibopvangvijvers. Deze vijvers worden wisselend gebruikt: drie weken als bezinker, drie weken als indikker. In de slibopvangvijvers zijn voorzieningen aangebracht om het geklaarde bovenwater af te laten wanneer de vijver in productie (bezinken) is. Als de vijver op indikken staat, wordt het geklaarde water via drainage afgevoerd als onderwater. Het proces van natuurlijk ontwater van aluminiumslib gaat heel langzaam, als na drie weken de vijver leeggehaald en afgevoerd wordt, is het drogestofpercentage gemiddeld nog maar 1,0 %. Door onvoldoende bergingscapaciteit is het niet mogelijk om de vijvers langer dan drie weken te laten indikken.

Medio 2012 is gestart met een nieuwe manier van bedrijfsvoering van de slibopvangvijvers; er worden meerdere sliblagen aangebracht, de vijvers worden om en om in productie genomen. Op deze manier wordt een gemiddeld drogestofpercentage van 2% gehaald. In 2013 is er 12707 m³ aluminiumslib afgevoerd, dat is 22,5% minder dan in 2012. Omdat er minder tonnen af te voeren zijn, betekent dit bovendien een besparing op transport- en acceptatiekosten. Ten opzichte van 2012 is zo een financiële besparing gerealiseerd van ruim 30%.

Momenteel vinden nog enkele andere proeven plaats om het slib verder in te dikken; het verder indrogen door middel van een tunnelkas en het versneld indikken met een bandzeef.

Slibopvangvijvers
worden om en om in
productie genomen

betreffende waterbedrijven als door toeleveranciers van diensten.

Cursus Reststoffenproductie

De Stichting Wateropleidingen heeft op initiatief van RU een incompany cursus Reststoffenproductie ontwikkeld voor (in eerste instantie) operationele medewerkers in de bedrijfstak. Doel is om de medewerkers die belast zijn met reststoffen en/of terreinbeheer, bewust te maken van *good housekeeping*, wat zich vertaalt in lagere integrale kosten en duurzamere bestemmingen voor de reststoffen. In de cursus komen onder meer aan de orde: procestechniek, wetgeving en de verantwoordelijkheid van de waterbedrijven om voor kwalitatief goede reststoffen te zorgen. Ook leren de cursisten te kijken door de bril van afnemers die reststoffen toepassen in hun processen. De eerste cursus startte in het laatste kwartaal van 2013 met 16 deelnemers. In 2014 wordt de cursus twee keer herhaald.

Archief- en documentbeheersysteem

In 2011 is een nieuw archief- en documentbeheersysteem in gebruik genomen om sneller en eenvoudiger bedrijfsinformatie op te slaan, te vinden, linken en delen. In 2012 zijn de eerste vervolgstappen gezet om eind 2014 te komen tot een papierloos kantoor. Hiervoor zijn in het systeem verbeteringen aangebracht op aanwijzing van de gebruikers. Op dit moment wordt gewerkt aan een archief- en een workflow-module. Met de laatste kunnen facturen intern digitaal geaccordeerd worden, waarna ze betaald kunnen worden. Ook is er een lijst in voorbereiding die de karakteristieken van bepaalde gegevens (metadata) beschrijft.

3.4 Innovatie en lerend vermogen

Hoofddoelstelling: nieuwe markten en ontwikkelingen succesvol behartigen.

Door kennisontwikkeling en door in te spelen op kansen en bedreigingen vanuit de markt, overheidsbeleid en regelgeving is RU is staat om nieuwe markten voor de reststoffen te ontwikkelen en bestaande bestemmingen veilig te stellen.

Productinnovatie

In samenwerking met kennispartners en afnemers heeft RU onderzoek gedaan naar calciet als entmateriaal voor kalkkorrels, het granuleren van ijzerpellets voor fosfaat en zwavelbinding, nieuwe toepassingen voor aluminiumslib en voor ijzerhoudend filtermateriaal (zie verder hoofdstuk 5, pag). De Universiteit Wageningen heeft in het kader van

Watertech 2013 (TKI Watertechnologie) een onderzoeksvoorstel ingediend naar de productie van magnetiet uit grondwater. RU is een van de co-financiers. Inmiddels heeft Technologiestichting STW het projectvoorstel gehonoreerd. Het onderzoek richt zich op de vorming van magnetiet als hoogwaardige verbinding voor toepassing in ferro-vloeistoffen, magnetische inkten en in MRI contraststoffen. Magnetiet heeft een beduidend hogere commerciële waarde dan ijzertrioxide (waterijzer) als reststof van de drinkwaterbereiding.

Bijproduct status

RU verhandelt kalkkorrels, kalkslib en waterijzer als bijproduct ex Wet milieubeheer. Hiervoor is een registratie verkregen volgens de Europese chemicaliën verordening REACH. Sinds 2012 is gewerkt aan het borgen van en de communicatie over de bijproductstatus. Daarnaast is de monitoring van de kwaliteit van de bijproducten aangescherpt om te (blijven) voldoen aan de REACH registratie. Dit gebeurt volgens het in 2013 vastgestelde protocol bemonstering & analyse.

REACH

In 2013 heeft RU de REACH-dossiers van de waterbedrijven geactualiseerd. Ook het Europees Chemicaliënagentschap (ECHA) heeft controles uitgevoerd naar de destijds uitgevoerde registraties.

Landelijk afvalbeheerplan 2

Het Ministerie van IenM heeft toegezegd de tekst van het sectorplan 17 inzake reststoffen van drinkwaterbereiding van het Landelijk afvalbeheerplan 2 (LAP2) te herzien. De vigerende tekst was strijdig met de bestaande wetgeving over het maximale arseengehalte voor nuttige toepassing. Met als gevolg dat veel herbruikbare reststoffen zouden moeten worden verwijderd. Over een nieuwe tekst is al in 2011 overeenstemming bereikt. De herziening van het LAP2 heeft echter langer geduurd dan destijds gepland en is nu voorzien voor begin 2014. RU heeft aandacht gevraagd voor de spanning tussen enerzijds het stortverbod dat op 1 januari 2013 van kracht is geworden ('Besluit stortplaatsen en stortverboden') voor alle reststoffen uit de drinkwatersector en anderzijds de verplichting uit het sectorplan uit het LAP2 om reststoffen met een hoog arseengehalte juist te storten. Als oplossing wil het ministerie een generieke ontheffing verlenen van het stortverbod voor hoog arseenhoudende drinkwaterreststoffen, zodat RU niet voor elk individueel geval ontheffing hoeft aan te vragen.

In 2013 is bij twee stortplaatsen ontheffing aangevraagd en verleend om gedurende een jaar hoog arseenhoudende reststoffen te storten. Hiermee is RU voorlopig uit de brand. Wel gaat vanaf 1 april 2014 het storttarief met € 17 per ton omhoog.

Eisen toepassing waterijzer in co-vergistingsinstallaties

In juni 2013 heeft het Ministerie van Economische Zaken (EZ), op aanvraag van RU, in bijlage Aa van de Uitvoeringsregeling Meststoffenwet opgenomen dat waterijzer dat vrijkomt bij de productie van industriewater, toegelaten is als hulpstof in co-vergistingsinstallaties. Tot nu toe was deze toepassing slechts toegestaan voor waterijzer afkomstig van de drinkwaterinstallaties. Plaatsing op de bijlage is vooral van belang voor twee waterbedrijven met industriewaterdochters. Vooruitlopend op de verhoging van de arseennorm uit het LAP2 naar 500 mg/kg droge stof, is RU in gesprek met de Dienst Regelingen over de hoeveelheid arseen die is toegestaan in waterijzer, dat als zwavelbinder wordt toegepast bij de co-vergisting. Ruim een derde van het waterijzer dat jaarlijks vrijkomt, gaat naar deze sector.

Besluit bodemkwaliteit

Tot dusverre werd coagulatieslib afkomstig van de zuivering van rivierwater als 'bouwstof' in werken toegepast. Naar aanleiding van overleg met Rijkswaterstaat om een partij coagulatieslib van ruim 200.000 m3 nuttig toe te passen in een zandwininput, heeft het Ministerie van IenM een beleidsuitspraak gedaan: 'Coagulatieslib uit de oppervlaktewaterzuivering moet in principe gezien worden als baggerspecie'. Dit impliceert dat dit type slib, voor zover het niet de status heeft van bijproduct en mits voldaan wordt aan de criteria voor baggerspecie, gekeurd en toegepast moet worden als baggerspecie en niet als 'bouwstof'. Daarmee komen nieuwe, goedkopere bestemmingen in beeld. Tegelijkertijd neemt het risico toe dat een partij gestort of gereinigd moet worden vanwege de strengere normen voor baggerspecie ten aanzien van vervuilende stoffen.

Natuurlijke radioactiviteit in reststoffen

Begin 2014 is een Europese Basis Safety Standaard (BSS) voor ioniserende straling gepubliceerd. De drinkwaterwinning uit grondwater wordt hierin aangewezen als aandachtssector, waarbij de reststoffen in principe vallen onder een meldingsplicht en controlesysteem. Vooruitlopend op implementatie van de BSS in Nederland brengt RU in beeld in hoeverre er in Nederland

sprake is van significante natuurlijke radioactiviteit in drinkwaterreststoffen. Vooronderzoek geeft geen aanleiding te veronderstellen dat dit het geval is. Begin 2014 worden reststoffen van verschillende locaties onderzocht.

Registratie leverancier kalkmeststoffen

RU heeft zich bij de Dienst Regeling van het Ministerie van EZ laten registreren als leverancier van kalkmeststoffen. Dit is een voorwaarde om zonder tussenhandelaar de markt op te kunnen met kalkkorrels als *slow release* kalkmeststof.

Inzamel- en verwijderingstructuur AC- en kunststofleidingen

De participanten zijn in de juni-bijeenkomst geïnformeerd over de actuele landelijke inzamel- en verwijderingsstructuur voor asbestcement(AC)- en kunststofleidingen, afkomstig van de transport- en distributie-infrastructuur voor drinkwater. Daarbij zijn verschillende afzetroutes met hun prijsstelling inzichtelijk gemaakt. De participanten verwachten een actieve rol van RU bij de inzameling en verwerking van leidingmaterialen. Tegelijkertijd moeten zij zich volgens de participatieovereenkomst inspannen om nieuwe contracten op RU te laten overgaan, mocht dit tot voordelen leiden. BureauLeiding, de Nederlandse branchevereniging van producenten van kunststofleidingen, en RU gaan een samenwerking aan die begin 2014 in een convenant zal worden vastgelegd. Zo willen we bevorderen dat het kunststofafval, na deskundige inzameling en verwerking, hoofdzakelijk weer in nieuw leidingmateriaal en nieuwe kunststofproducten toegepast wordt.

AC-leidingen (hechtgebonden asbest) vallen onder sectorplan 37 van het LAP2, waarvoor storten op een daarvoor geschikte stortplaats als minimumstandaard geldt. Het vernietigen van asbestvezels door thermische of chemische technieken is eveneens toegestaan. Op 1 januari 2013 is het gewijzigde 'Besluit stortplaatsen en stortverboden afvalstoffen' van kracht geworden. In de toelichting bekrachtigt de overheid haar standpunt dat uit oogpunt van risicobeheersing de nieuwe techniek van denaturatie de voorkeur heeft boven storten. Het besluit biedt de mogelijkheid om het stortverbod voor asbestcement pas in te laten gaan als de verwerkingstechniek voor deze afvalstoffen operationeel is. RU zal vooruitlopend op een stortverbod een plan ontwikkelen om 'oude' asbestcementleidingen via een landelijk dekkend systeem te laten inzamelen en vervolgens aan te bieden aan verwerkingsinrichtingen. Met deze inrichtingen zullen afspraken over aanbod, aanvoer en prijsstelling contractueel worden vastgelegd.

Kalkslib als meststof in de landbouw

Brabant Water produceert jaarlijks in totaal circa 2300 ton kalkhoudend slib op basis van droge stof. Dit is afkomstig van de waterproductiebedrijven Nuland, Seppe, Schijf, Veghel en Wouw, waar ontharding van het drinkwater plaatsvindt. Al sinds eind jaren '80 wordt het kalkslib als kalkmeststof in de landbouw toegepast. Brabant Water heeft hiervoor destijds als eerste waterleidingbedrijf een ontheffing op de verbodsbepalingen van het Meststoffenbesluit aangevraagd bij het RIKILT (Rijks Kwaliteits Instituut voor Land- en Tuinbouwproducten), een instituut van het ministerie van EZ. Na een kritische beoordeling is in 1988 de ontheffing verleend.

Het slib wordt vanuit silo's bij de waterproductiebedrijven met tankwagens afgevoerd naar percelen van landbouwers. Ieder jaar komt dit neer op ruim 9000 m³, wat betekent circa 250 tankauto's. Voor kalkhoudend slib is de toepassing van kalkmeststof in de landbouw de meest aantrekkelijke en acceptabele oplossing. De gehele logistieke afhandeling van mengen, transporteren en verspreiden over het land van de afnemers geschiedt door derden. De kosten die bij de afnemers in rekening worden gebracht voor deze levering zijn afhankelijk van het aantal kg zbw (zuurbindende waarde).

De zbw is gerelateerd aan het calciumgehalte van de productielocatie en aan het drogestofgehalte. Bij iedere levering ontvangt de afnemer een begeleidingsformulier met de herkomst, de aard, de samenstelling en de zuurbindende werking van het slib. Een uitgebreide gebruiksaanwijzing bij de onderhoudsbekalking maakt het voor de gebruiker eenvoudig om te bepalen hoeveel slib hij van het betreffende waterproductiebedrijf per hectare moet toepassen. Bovendien is bij Brabant Water en het loonbedrijf voldoende deskundigheid aanwezig om in specifieke gevallen te adviseren.

Deze toepassing heeft legio voordelen. Het is zonder meer duurzaam en hoogwaardig; het vervangt kalk uit de Limburgse mergelgroeven (Dolokal); de ketenkosten zijn zeer acceptabel, omdat er niet ontwaterd hoeft te worden; het slib wordt vloeibaar afgevoerd en de kosten zijn aanvaardbaar, omdat de verkoop van dit slib ook geld oplevert; de afnamezekerheid is groot, er is inmiddels een groot klantenbestand opgebouwd over de hele provincie Noord-Brabant.

Voor kalkhoudend slib is de toepassing van kalkmeststof in de landbouw een aantrekkelijke en acceptabele oplossing

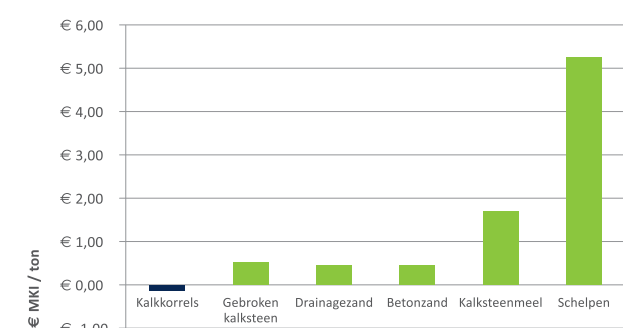

4

Duurzaamheid en MVO

Hoewel RU uitstekende financiële resultaten behaalt voor haar participanten, is een duurzame bestemming van de drinkwaterreststoffen een fundamentele pijler van ons werk. We recylen inmiddels maar liefst 94,5 % van de reststoffen van onze participanten en dat met een geringe milieubelasting (gerekend als CO₂-uitstoot). Daarnaast voelt RU zich verantwoordelijk om met haar eigen werkprocessen het milieu zo min mogelijk te belasten. Wij werken ook aan deze bewustwording bij onze participanten, afnemers en dienstverleners waarbij we creativiteit, durf en flexibiliteit vragen.

Kalkkorrels als duurzaam bouw materiaal

Milieukosten kalkkorrels Reststoffenunie.

In 2013 heeft een onderzoeksbureau een LCA-dossier opgesteld over kalkkorrels afkomstig van de centrale deelontharding van drinkwater. Dit conform het MRPI-protocol (Milieu Relevante Prestatie Index) om het gelijknamige certificaat te verkrijgen. Na toetsing van het MRPI-certificaat voor kalkkorrels door een onderzoeks- en adviesbureau voor duurzaamheid van de Universiteit van Amsterdam (IVAM UvA), is een officieel certificaat verstrekt. MRPI-certificaten maken het mogelijk om de milieugegevens in de keten door te geven. Het certificaat dat aan RU is verstrekt is vijf jaar geldig, ingaande juni 2013.

Duurzaamheidsaspecten in benchmark

Voor de marktevaluatie zijn de reststoffen beoordeeld op twee duurzaamheidsaspecten: milieu en grondstoffen-efficiëntie. De milieuduurzaamheid is beoordeeld aan de hand van de uitstoot van CO₂ (transportactiviteiten) en de

positie op de verwerkingshiërarchie volgens artikel 4 van de Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen. De grondstoffen-efficiëntie gaat om het efficiënt gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

Bij 44% van de kalkkorrels zijn de gekozen oplossingen neutraal voor wat betreft deze twee aspecten; meer dan de helft scoort positief opzichte van courante marktalternatieven.

Voor (vloeibaar en steekvast) waterijzer scoort 75% van de oplossingen op deze vlakken beter.

Kortom: de door RU gekozen toepassingen scoren systematisch beter dan vergelijkbare marktalternatieven. Daaruit blijkt dat RU naast de financiële aspecten ook duurzaamheid aantoonbaar laat meewegen in de keuze voor de uiteindelijke bestemming/toepassing van reststoffen.

Recycle percentage

Het aandeel van de aangeboden reststoffen dat als 'bouwstof' in werken wordt toegepast of wordt afgevoerd naar een stortinrichting, bedroeg 5,5%, dat wil zeggen bijna 10.000 ton. Het gaat dan vooral om de negatieve waarde reststoffen: aluminiumslib, een deel van het filterzand- en grind, poederkoolslib en een klein deel ijzer-/kalkslib. We hadden ons ten doel gesteld om de toepassing van waterijzer (vloeibaar en steekvast) als 'bouwstof' in werken met 25% te reduceren, met als peiljaar 2009. Met genoeg kunnen we vaststellen dat er anno 2013 nagenoeg geen waterijzer meer naar deze bestemming gaat. In plaats daarvan zijn het de biogasproducenten en de baksteenindustrie die het waterijzer op grote schaal afnemen.

Vervoerskilometers

De gemiddelde vervoersafstand per ton nam af met ruim 27%, terwijl ons doel was 20% in zes jaar! Dit is onder meer gerealiseerd door de reststoffen dichterbij huis af te zetten. Vooral de afzet van kalkkorrels en vloeibaar waterijzer naar regionale afnemers draagt hier maatgevend aan bij. Ook worden grotere leveringen steeds vaker per schip naar de plaats van bestemming vervoerd.

Willen we een betrouwbare leverancier zijn van (secundaire) grondstoffen, dan moeten we het ketenproces goed in de vingers hebben. Om te voldoen aan de vraag qua tijd, omvang en kwaliteit is een geoliede samenwerking tussen drinkwaterbedrijven en RU nodig. Zo vermijden we niet alleen onnodige op- en overslagkosten en voorkomen we piekafvoeren, maar verhogen ook de opbrengsten voor onze producten. Immers, de afnemer betaalt meer voor een product van hoogwaardige kwaliteit dat bovendien op afroep beschikbaar is. De 'faalkosten' voor alle reststoffen die aan RU zijn aangeboden beliepen in 2013 bijna 10% van de totale afvoersom. De faalkosten bestonden onder andere uit wachturen voor de vrachtwagens, benodigde maatregelen op locaties zoals mangatwachters of het leggen van rijplaten, en het niet nakomen van leverafspraken.

De kwaliteit en samenstelling van de reststoffen en de beheersbaarheid daarvan zijn belangrijke eisen voor de REACH-registratie; de kwalificatie als bijproduct is hier (mede) van afhankelijk. Met de invoering van de protocollen bemonstering & analyse en opslag & vervoer is een belangrijke stap gezet richting integrale kwaliteitszorg (IKZ).

Met twee pilotbedrijven zullen verbetervoorstellen worden uitgewerkt aan de hand van historische gegevens over de uitgaande reststoffen. De voorstellen worden via afzonderlijke businesscases op hun haalbaarheid beoordeeld. Ook zullen kpi's worden ontwikkeld voor kritische ketenactiviteiten bij de afvoer van reststoffen. Zo krijgen het waterbedrijf en RU inzicht in de eigen prestaties.

Kalkkorrels

(keramische) bouwmaterialen

14%	2011
21%	2012
43%	2013

Woningbouw

29%	2011
40%	2012
23%	2013

Glasindustrie

10%	2011
0%	2012
5%	2013

Minerale grondstoffenhandel

29%	2011
28%	2012
22%	2013

Energieopwekking uit fossiele brandstoffen

7%	2011
4%	2012
2%	2013

Staalindustrie

4%	2011
0%	2012
0%	2013

Agrarische sector

7%	2011
1%	2012
0%	2013

Aquaria/terraria

0%	2011
1%	2012
1%	2013

Sietelt

0%	2011
4%	2012
4%	2013

Overig

1%	2011
0%	2012
0%	2013

Aanbod en afzet

Het aanbod aan kalkkorrels bleef vrijwel ongewijzigd en bedroeg in dit verslagjaar zo'n 67.000 ton; ruim een derde van alle door onze participanten aangeboden reststoffen. De stijging van de gemiddelde verkoopwaarde werd nagenoeg geheel teniet gedaan door hogere afvoerkosten. Dit is in hoofdzaak terug te voeren op extra uitgaven om het product te drogen voor de glasindustrie. Het netto verkoopresultaat bleef in vergelijking met 2012 ongewijzigd.

De belangrijkste wijzigingen in onze klantportfolio hadden te maken met het beëindigen van de levering van kalkkorrels aan een energieproducent door het sluiten van de centrale; het hernieuwd opstarten van de bevoorrading van een producent van witglas; en een groei in afzet naar de betonwarenindustrie.

Vanuit Engeland is een grotere, meer structurele vraag te verwachten. Tot op heden vonden leveringen plaats op ad hoc basis. Het betrof meestal één scheepslading van 1.600 ton aan kalkkorrels per jaar. Om Engeland meer structureel te kunnen beleveren met kalkkorrels uit Noord- en Oost-Nederland, is een keten ingericht die loopt via een op- en overslagfaciliteit in Hoogersmilde en een loswal en zeehaven (Harlingen, Eemshaven) in het noorden van het land.

Het hoge vochtpercentage van de kalkkorrels leidde in 2012 tot het volledig stopzetten van de levering aan een producent van witglas. Door ontwikkeling van een kosteneffectieve wijze van drogen, waarbij het vochtpercentage kon worden verlaagd tot minder dan 1 gewichtsprocent, zijn de leveringen in het tweede kwartaal van 2013 weer opgestart. De droogtechniek houdt in dat tijdens het transport de restwarmte van de motor wordt benut om de korrels te drogen.

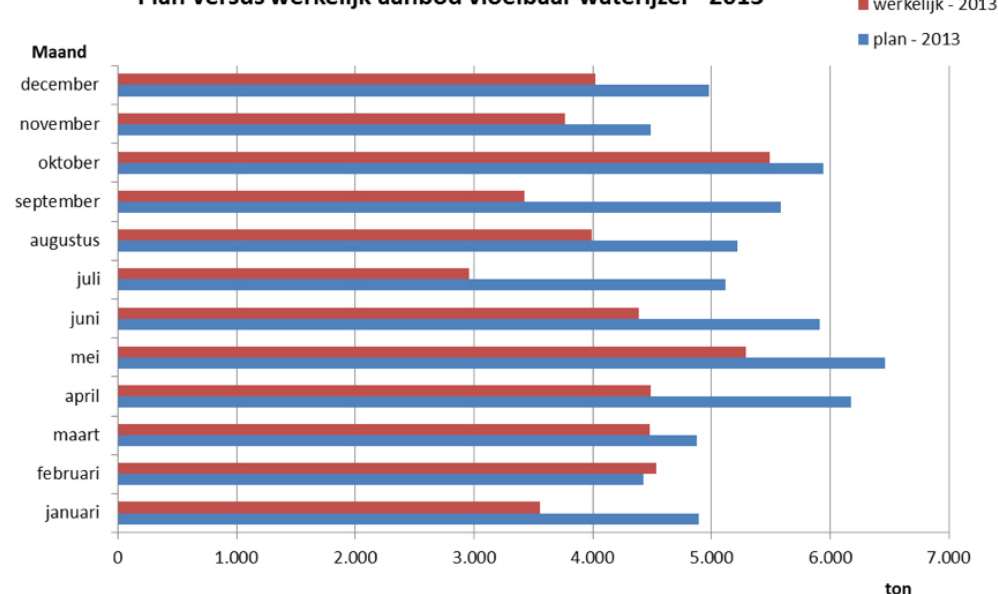
De korrels worden gedroogd tijdens het transport naar de afnemer.

Om te besparen op de aanvoerkosten voor de beleving van 25.000 ton kalkkorrels aan een grote fabrikant van betonwaren, is een meervoudige onderhandse aanbesteding georganiseerd. Daarvoor zijn vier vervoerders geselecteerd, twee van de kant van de afnemer en twee via RU. De eisen zijn gezamenlijk geformuleerd door de ontvangende betoncentrales en RU. De aanbesteding zal naar verwachting een besparing opleveren van ruim 25% ten opzichte van de transportkosten in 2013. Dit bij een gelijkblijvend serviceniveau.

Kwaliteitscontrole

Bij (belangrijke) wijzigingen van de procescondities van het onthardingsproces, dan wel bij het opstarten van een nieuwe onthardingsinstallatie, wordt conform het protocol de kwaliteit van de kalkkorrels (opnieuw) vastgesteld.

Plan versus werkelijk aanbod vloeibaar waterijzer 2013

Ook zal er in voorkomende gevallen opnieuw een certificeringsonderzoek moeten plaatsvinden.

Productontwikkeling

Kalk is, naast zand, wellicht één van de meest toegepaste minerale grondstoffen. Het verschil met groevkalk is dat kalkkorrels bijdragen aan een beter duurzaamheidsprofiel van de 'verbruiker'. De kalkkorrels van de waterbedrijven voldoen in veel gevallen niet aan de eisen van een aantal eindafnemers. Om het product aantrekkelijker te maken voor de markt dienen de kalkkorrels een bewerking te ondergaan. RU heeft daarom in 2013 diverse onderzoeken in gang gezet om de economische haalbaarheid van onder meer drogen, malen en classificeren te peilen. De studies zijn uitgevoerd met ketenpartners en een adviesbureau. De uitkomst is dat het technisch en bij voldoende schaalvoordeel ook financieel haalbaar is om door bewerking uiteenlopende producten te maken waar de markt om vraagt. In 2014 zullen met strategische partners verdere afspraken worden gemaakt om kalkkorrels in meer marktsegmenten te kunnen afzetten.

Een andere veelbelovende ontwikkelingsrichting is om kalkkorrels te modificeren tot een zuiver materiaal: calciet zonder 'bijmenging' van silicaat (granaat-, rivier- of zilverzand). Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) zet al sinds 2011 belangrijke stappen in deze richting. Na een geslaagde grootschalige praktijkproef – waarbij granaatzand als entmateriaal in onthardingsreactoren is vervangen door zuiver calciet uit 'groeves' – is besloten om op waterproductiebedrijf IJzeren Kuilen vanaf het laatste kwartaal 2013 geleidelijk over te stappen op het nieuwe entmateriaal calciet. Verwacht wordt dat deze operatie vóór medio 2014 wordt afgerond.

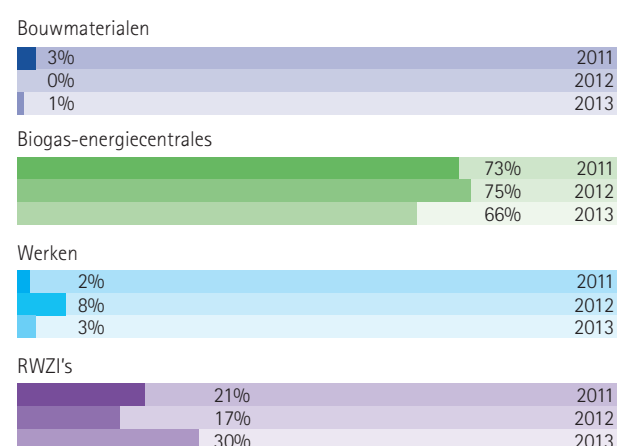
Ook Dunea, PWN en Waternet hebben onderzoek uitgevoerd naar calciet als entmateriaal. Waternet start op het waterproductiebedrijf Weesperkarspel begin 2014 een bedrijfsbrede proef om het huidige entmateriaal granaatzand te vervangen door 'eigen' geproduceerd calciet. Het onderzoek, geleid door het Watercycle Research Institute (KWR) met als partners Waternet, Dunea, PWN, WML en RU, wordt financieel ondersteund door het Ministerie van EZ in het kader van Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI). RU treedt hier op als leverancier van entmateriaal vervaardigd uit calcietpellets.

Risico's kalkkorrels

Om specifieke marktsegmenten te kunnen bedienen, worden de kwaliteit en leveringszekerheid steeds

belangrijker. De uitwisselbaarheid van kalkkorrels van diverse waterproductiebedrijven wordt kleiner; steeds meer waterproductiebedrijven zullen in de toekomst gelinkt worden aan specifieke toepassingen en afnemers, bijvoorbeeld op basis van kleur, chemische samenstelling en/of korrelgrootteverdeling. Deze ontwikkeling vraagt van de waterbedrijven dat zij het onthardingsproces borgen om kalkkorrels voort te brengen. Storingen in het proces, het (tijdelijk) verlagen van de productie, maar ook vervuiling van het product kan directe gevolgen hebben voor de aansprakelijkheid.

Vloeibaar waterijzer

Aanbod en afzet

In 2013 is bijna 6% minder waterijzer ontvangen dan in het jaar ervoor, dit komt voornamelijk door een hogere indikkingsgraad van de suspensie. Het jaarcontingent kwam daarmee uit op ruim 50.000 ton. De gemiddelde verkoopwaarde per ton steeg met bijna 18% terwijl de afvoerkosten met 5% toenamen. Er waren in 2013 geen grote veranderingen in het klantenbestand voor vloeibaar waterijzer.

De afzet van vloeibaar waterijzer staat onder druk. Belangrijke reden hiervoor is dat de capaciteitsuitbreiding voor de productie van biogas begint te stagneren. Ook neemt het aantal faillissementen in deze sector toe, vooral als gevolg van stijgende grondstofprijzen.

Een deel van het vloeibare waterijzer wordt via externe silo's afgevoerd. Op die manier kan een aanbod- of juist vraagoverschot overbrugd worden. Een andere belangrijke reden is het op specificatie brengen van vloeibaar waterijzer. Deze route is echter kostbaar en RU heeft samen met haar aanbieders de afgelopen jaren diverse acties in gang gezet om het volume via deze route te

Ontwatering op droogbedden bespaart kosten

In 2005/2006 zijn op enkele locaties van Oasen betonnen droogbedden met een overkapping aangelegd. Deze bakken kunnen het slib bufferen dat in een jaar geproduceerd wordt. Hiervoor werd het slib vloeibaar afgevoerd à € 45,50 per ton met een drogestofgehalte van 10%. Doorgererekend naar 100% droge stof, komt dat op € 455,- per ton. Bij de bouw van de droogbedden was het uitgangspunt voor afvoer en acceptatie van het steekvaste slib € 30,- per ton als het nog te nat was en bij een depot nagedroogd moest worden, en € 23,30 per ton als het steekvast genoeg was met een drogestofgehalte van 40% of meer.

Anno 2013 zijn de kosten op ongeveer € 27,25 gekomen voor het afvoeren van steekvast waterijzer dat nog te nat is en € 12,36 per ton bij steekvast waterijzer met drogestofgehalte van meer dan 40%.

De installaties voldoen aan de verwachtingen, maar het kan nog beter. Als het steekvaste slib verder gedroogd kan worden, zijn de handelingskosten lager; nadroging op een depot is niet meer nodig en het materiaal kan rechtstreeks naar een klant afgevoerd worden. Doordat het steekvaste slib goed beschermd wordt door een overkapping is de kans op vervuiling van buitenaf minimaal. Nadeel is dat het vocht dan moeilijker kan ontsnappen. Het verbeteren van het droogproces wordt de komende tijd opgepakt, hopelijk zijn de kosten dan zo laag dat door betere opbrengsten van schoon steekvast waterijzer het saldo positief uitvalt.

Kans op vervuiling van buitenaf minimaal door overkapping van het steekvaste slib

verlagen. Kwaliteit blijft de basis, maar in 2013 is daarnaast veel aandacht gegeven aan het centraliseren van vraag en aanbod om de logistiek verder te optimaliseren. Dit heeft geleid tot een ruim 20% lagere afvoer via silo's in het vierde kwartaal van 2013 vergeleken met dezelfde periode in 2012. Met de nieuwe informatiestructuur binnen RU in de loop van 2014, wordt dit verder geoptimaliseerd.

De toepassing van (water)ijzer bij communale afvalwaterzuivering in relatie tot de terugwinning van fosfaat uit biologisch zuiveringsslib, stond voorheen nogal eens ter discussie. IJzer stoort de terugwinning van fosfaat uit verbrandingsas van zuiveringsslib. In 2012 voldeed circa 40% van de assen van de N.V. Slibverwerking Noord-Brabant (SNB) aan de norm voor ijzer in relatie tot fosfaat. Om dit op te voeren moest het gebruik van ijzer aan banden worden gelegd. Nu de route van fosfaat terugwinning via Thermphos is stopgezet, gaat SNB fosfaat terugwinnen via nat-chemische applicaties. IJzer is via deze ontsluitingsweg voor fosfaat geen probleem meer.

Kwaliteitscontrole

Uit steekproeven is gebleken dat de waterbedrijven er beter in slagen het waterijzer in te dikken.

Klachten van afnemers over de kwaliteit van vloeibaar waterijzer gaan vooral over het drogestofgehalte en de aanwezigheid van stofvreemde materialen, zoals zand, grind en plantenmateriaal. Op dit moment is er nog geen snelle, eenvoudige en betrouwbare meetmethode waarmee productiemedewerkers van de waterbedrijven het drogestofgehalte vóór transport kunnen identificeren. Op deze manier zou eerder bepaald kunnen worden of de stof rechtstreeks bestemd kan worden of via een silo, waarbij de kwaliteit van de droge stof bijgesteld kan worden. Uit steekproeven is gebleken dat de waterbedrijven er beter in slagen het waterijzer in te dikken. Het gemiddelde

drogestofgehalte van de bemonsterde partijen waterijzer steeg in 2013 met ruim 1 procentpunt droge stof ten opzichte van 2012. Dit komt overeen met ruim 10% afname van het afvoervolume. Voor reductie van transport-kilometers en -kosten is een opslagfaciliteit gecreëerd in Zuidwest-Nederland. Ook met het oog op kostenbeheersing blijven rechtstreeks bestemmen en kwaliteitsborging belangrijke speerpunten voor 2014.

Productontwikkeling

Eind 2012 is gestart met onderzoek naar de vervaardiging van pellets uit ijzerslib. IJzerpellets kunnen onder meer worden ingezet ter bestrijding van de eutrofiëring van oppervlaktewater. Het onderzoek wordt uitgevoerd door KWR en financieel ondersteund door het Ministerie van EZ in het kader van TKI. De onderzoeksresultaten zijn bemoedigend; de eerste batches ijzerpellets laten vergelijkbare prestaties zien als van producten die al in de handel zijn. In 2014 wordt de businesscase uitgewerkt en bij een positieve conclusie worden partners gezocht voor de productie.

De TKI-adviesraad heeft daarnaast eind 2013 een voorstel goedgekeurd om de productie en toepassing van ijzerpellets te onderzoeken voor ontzwaveling van biogas. Het onderzoek zal, samen met KWR en twee strategische partners van RU, begin 2014 van start gaan.

De kennisinstellingen Alterra en Deltares hebben enkele jaren geleden een project opgestart naar vermindering van de fosfaatbelasting van oppervlaktewater door een fosfaatbindende drain. Dit onderzoeksproject wordt ondersteund door RU, Provincie Noord-Holland, twee waterschappen, een leverancier van drainagesystemen en een vereniging voor bloembollentelers. Streven is om proceskennis te ontwikkelen over de binding van fosfaat aan ijzerhoudende reststoffen zoals waterijzer, ijzerpellets of ijzerhoudend filterzand uit ontijzeringsfilters. Uit de resultaten blijkt dat ook na drie jaar de met ijzerhoudend filterzand omhulde drain nog steeds 94% van het fosfaat uit het drainwater verwijdert, terwijl de drain nog steeds prima functioneert.

Risico's vloeibaar waterijzer

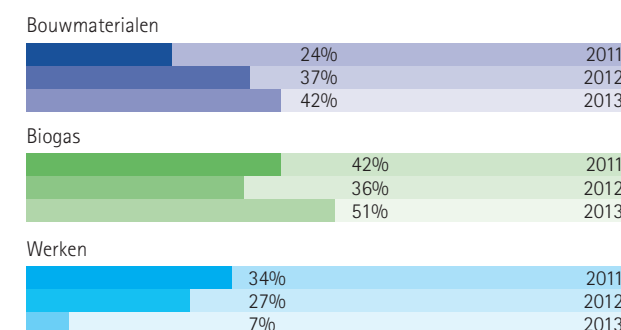
De belangrijkste risico's voor de afzet van vloeibaar waterijzer zijn de kwaliteit van het product en de afhankelijkheid van een tweetal afzetmarkten. Ook de goedkope import vanuit het buitenland is een zekere bedreiging.

Het blijft een hele toer om 'schoon' waterijzer van voldoende kwaliteit in handen te krijgen. Zeker daar waar geen

adequate voorzieningen zijn op de bedrijfsterreinen voor bezinking en/of indikking van waterijzer, moeten vaak de nodige kosten worden gemaakt om het product geschikt voor de markt af te zetten. Net als voor de andere reststoffen, adviseert RU haar participanten bij het op orde krijgen van het beheer van vloeibaar waterijzer. RU stelt verbeterprojecten voor en stelt met participanten businesscases op.

Waterijzer kent twee belangrijke afzetmarkten, die van de winning van biogas en van de zuivering van afvalwater. Met markt- en productontwikkeling moet deze afhankelijkheid kleiner worden. Zeker ook omdat de afzetroute van waterijzer als 'bouwstof' naar werken door de overheid wordt ingeperkt.

Steekvast waterijzer

Aanbod en afzet

Het aanbod aan steekvast waterijzer in 2013 was ongeveer gelijk aan 2012, namelijk rond de 27.000 ton. De verkoopwaarde steeg met maar liefst bijna 38%, terwijl de afvoerkosten met 4% toenamen. De vraag naar kwalitatief goed steekvast waterijzer was in 2013 onverminderd groot. Omdat meer waterbedrijven in staat waren te voldoen aan de gestelde specificaties voor dit product en de verkoopprijs kon worden verhoogd, verdubbelde nagenoeg de netto verkoopwaarde van steekvast waterijzer. Vooral Duitsland is een belangrijke afzetmarkt, maar er is ook geleverd aan Luxemburg, Frankrijk, Zwitserland, Tsjechië en Polen. In 2013 werd vooral minder bestemd richting werken.

In 2014 zullen we meer strategische voorraden van steekvast waterijzer aanleggen om de soms grillige vraag beter te kunnen managen. Daarvoor zullen we gebruik maken van opslagvoorzieningen op de bedrijfsterreinen van enkele waterbedrijven of van externe depots. Sinds eind 2013 werken we niet meer met een distributielocatie waar het materiaal op een verharde ondergrond werd opgeslagen. Bij het beladen van transportvoertuigen bleek het risico van stenen in de lading te groot. Daarom maken we nu nog

uitsluitend gebruik van locaties met een asfaltvloer. Om de kwaliteit van steekvast waterijzer te waarborgen is een nieuwe opslagplaats te Tiel in gebruik genomen.

In nauwe samenwerking met Waternet is onderzocht welke toepassingsmogelijkheden er zijn voor de 'historische' voorraden aan coagulatieslib op een van hun waterwinlocaties. Deze reststof heeft een relatief laag ijzergehalte en veel inerte bestanddelen, zoals kleibestanddelen en organisch stof. Het afzettraject is succesvol doorlopen en inmiddels zijn enkele alternatieve routes technisch, logistiek en juridisch ontsloten. Een definitieve keuze zal pas in 2014 worden gemaakt.

Kwaliteitscontrole

Net als in 2012 ging in 2013 veel aandacht naar de kwaliteit en kwaliteitsborging van het steekvast waterijzer. In 2013 waren er dan ook minder klachten over de kwaliteit; de klachten die er waren gingen meestal over de aanwezigheid van stofvreemde bestanddelen. De consistentie van opgeslagen steekvast waterijzer op waterwinlocaties bleek in een aantal gevallen onvoldoende. Door trillingen tijdens transport gaat het waterijzer weer 'vervloeien' en kan het niet worden opgestapeld bij de afnemer.

Risico's steekvast waterijzer

De twee belangrijkste risico's zijn de kwaliteit en beschikbaarheid. Het steekvast waterijzer wordt in veel gevallen gedurende langere tijd in de openlucht opgeslagen, waarbij het materiaal vervuild kan raken met stofvreemde bestanddelen. Ook langere leveringsketens geven risico op contaminatie. Deze stroom komt batchgewijs vrij en vereist daardoor een goede afstemming tussen vraag en aanbod. Er kunnen tekorten ontstaan die niet snel kunnen worden aangevuld. Voor waterijzer van mindere kwaliteit bestaat het risico dat deze van overheidswege minder gestort mag worden of gebruikt als 'bouwstof' in werken. Deze beperkingen maken de soms noodzakelijke flexibiliteit onmogelijk en kunnen leiden tot prijsstijgingen voor het afvoeren van partijen met slechte kwaliteit.

Overige reststoffen

Aanbod en afzet

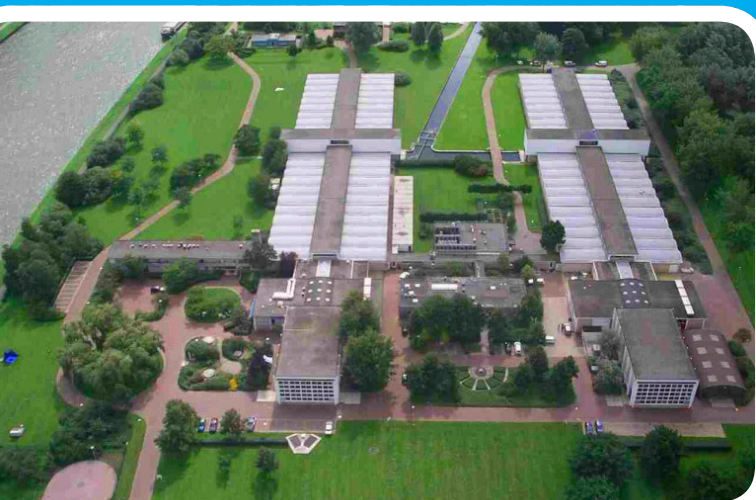
Het aanbod overige reststoffen (exclusief kunststof- en AC-leidingen) daalde in 2013 met ruim 6.600 ton tot 28.000. Er is vooral minder aluminiumslib en poederkoolslib

Oplossing voor oude voorraad coagulatieslib

Waternet (of eigenlijk haar rechtsvoorganger) exploiteert sinds de jaren '50 waterwinstation Cornelis Biemond in Nieuwegein. Hier wordt water afkomstig uit het Amsterdam-Rijnkanaal voorbehandeld voordat het naar de waterleidingduinen bij Leiduin wordt getransporteerd. De belangrijkste stap in dit proces is het met ijzer coaguleren van het zwevende stof dat in het oppervlaktewater aanwezig is. Dit resulteert in enkele duizenden tonnen coagulatieslib per jaar. Het slib lijkt veel op baggerspecie met 6 á 7% ijzer.

Sinds enkele jaren wordt het vers geproduceerde slib ontwaterd en naar een toepassing gebracht. Echter, het slib van vóór deze periode ligt nog in Nieuwegein opgeslagen, deels onder maaiveld. Waternet wil deze partij binnen afzienbare tijd opruimen en een deel van het terrein verkopen. Voor het zoeken van een bestemming is RU gevraagd een marktverkenning te doen en één of meerdere bestemmingen te vinden. Sinds eind 2012 hebben Waternet en RU intensief contact over dit project. In 2013 is hiervoor veel werk verzet en zijn een aantal nieuwe toepassingen uitgewerkt die voordien niet mogelijk waren. Intussen is inzicht verkregen in de kwaliteit en kwantiteit van de aanwezige slibben; er is duidelijkheid over het aanwezige volume, zowel boven als onder maaiveld; er zijn randvoorwaarden gecreëerd waardoor het materiaal per schip kan worden afgevoerd en er is duidelijkheid over de juridische status van het materiaal (het was onduidelijk of het grond, bagger of een bouwstof betreft). En bovenal: er zijn bestemmingen gevonden waarvoor deze specifieke toepassing geschikt is.

In 2014 vindt nog een aantal kleine onderzoeken plaats, maar in principe is Waternet in staat om op relatief korte termijn de partijen efficiënt en kosteneffectief te bestemmen. Door de inspanningen van Waternet en RU zijn hoogwaardige bestemmingen mogelijk gemaakt en zijn de kosten per ton veel lager.

Waterwinstation Cornelis Biemond in Nieuwegein

aangeboden. Het aanbod aan filterzand en -grind, kalkslib en ijzer-kalkslib bleef binnen grenzen gelijk. De verkoopwaarde van deze categorie reststoffen was ook in 2013 negatief. Er werden relatief meer stoffen met een negatieve waarde ontvangen. De afvoerkosten daalden ten opzichte van 2012, waardoor het nettoresultaat licht verbeterde.

Productontwikkeling

Deze stoffen eindigen veelal als 'bouwstof' in werken. Dit is uit financieel, maar vooral uit oogpunt van duurzaamheid, ongewenst. Om deze reden worden voor de verschillende categorieën nieuwe toepassingen gezocht.

Aluminiumslib is steeds afgevoerd met een gemiddeld drogestofgehalte van minder dan 2 gewichtsprocent. Waterbedrijf Groningen heeft in samenspraak met de afnemer en RU diverse acties in gang gezet om het drogestofgehalte van de suspensie te verhogen. Met als resultaat dat in 2013 circa 22% minder volume is afgevoerd met een dito besparing aan transport- en verwerkingskosten.

Ook is de haalbaarheid onderzocht om aluminiumslib te activeren tot een aluminaat ter fixatie van fosfaat op een nabij gelegen rwzi. Het onderzoek heeft helaas niet het gewenste resultaat gebracht.

Eind 2013 is een verkennend marktonderzoek opgestart naar andere toepassingsmogelijkheden voor het aluminiumslib.

Filterzand en -grind wordt grotendeels centraal ingezameld en gekeurd volgens de regels van het Besluit bodemkwaliteit. In 2013 zijn twee nieuwe toepassingen ontsloten: (1) in de zelfreinigende wegberm waar het afstromend, vervuild, hemelwater zuivert en (2) bij een bedrijf dat de stroom wast en wederom als grind verkoopt. Bij beide toepassingen hebben zand en grind geen negatieve waarde meer. In 2014 worden beide bestemmingen verder uitgewerkt.

In 2013 heeft de Wageningen Universiteit gerapporteerd over de toepassing van filterzand in het project 'omhulde drain'. Ten behoeve van deze studie is filterzand toegepast als omhulling om drains die worden gebruikt bij grondwaterstandverlaging in bollenvelden. (zie ook hoofdstuk 5, Waterijzer).

Kalkslib wordt afgezet in de agrarische sector en heeft daar een positieve waarde. Waardebepalende factor is de zuurbindende waarde. Bij een te lage zuurbindende waarde wordt gekeken naar andere toepassingen zoals die bij ijzer-kalkslib.

Ijzer-kalkslib is feitelijk een mengsel van kalkslib en waterijzer. Tot 2013 werd dit uitsluitend ontwaterd en

afgezet als 'bouwstof' naar werken, zoals een geluidswal. In 2013 is een deel van het ijzer-/kalkslib toegepast als 'B-kwaliteit' waterijzer in biogasinstallaties. De levering geschiedt dan om niet. In 2012 werd nog € 16 tot ruim € 23 ton betaald om dit mengslib af te zetten.

Poederkoolslib is in 2013 op verzoek van RU tijdelijk in opslag gebleven bij de waterbedrijven die deze reststof voortbrengen. Dit in afwachting van nieuwe toepassingsmogelijkheden. Deze kans leek zich voor te doen als structuurmateriaal in compost of als secundair adsorbens voor sanering van water of bodem. Deze kansen zijn er nog steeds, maar konden in 2013 nog niet worden verzilverd.

Kunststofleidingen (PVC-PP-PE). Volgens opgave van de waterbedrijven is in 2013 in totaal 830 ton aan kunststofleidingen afgevoerd. In 2012 rapporteerden de bedrijven een afvoer van rond de 500 ton. De kunststofindustrie werkt al zo'n twintig jaar aantoonbaar aan het sluiten van de keten. Daarbij komt dat de waarde van het recycleaat alleen maar is toegenomen. Dit heeft te maken met de grote stijging van de grondstoffenprijs. Van het afgevoerde kunststofafval is vaak niet precies bekend wat er met het materiaal gebeurt. Uit cijfers van de hoeveelheden gebruikte kunststof waterleidingen die bij de recyclebedrijven binnenkomen, blijkt dat nog niet de helft terugkomt van wat uiteindelijk is toegepast in transport en distributie van drinkwater. (zie ook hoofdstuk 3, kunststofleidingen) **AC-leidingen**. Aan AC-leidingen is in totaal zo'n 4.000 ton afgevoerd naar stortinrichtingen. Dit is een stijging met ruim 30% in vergelijking met 2012. (zie ook hoofdstuk 3, AC-leidingen)

Regeneraat, ook wel brijn genoemd, komt vrij bij het regenereren van ionenwisselaars. Het is een zouthoudende reststof die valt te kwalificeren als 'zeewater', met een hoog gehalte aan organische stoffen zoals humus- of fulvinezuren. PWN heeft RU verzocht om afzet te ontwikkelen voor deze reststof. Daartoe is in 2013 een marktverkenning uitgevoerd. Lozing van regeneraat op zout of zoet oppervlaktewater of infiltratie in de ondergrond worden als minder duurzaam beschouwd. Daarom heeft RU in nauwe samenwerking met het waterbedrijf toepassingen geïnventariseerd waar deze reststof (mogelijk) een toegevoegde waarde heeft. Deze zijn gevonden en worden in het eerste half jaar van 2014 verder uitgewerkt.

De reststof regeneraat heeft vooral toegevoegde als de verschillende bestanddelen deels of geheel gescheiden van elkaar worden aangeboden. RU werkt dit traject uit met diverse stakeholders en heeft hierbij een horizon van twee tot drie jaar voor ogen.

Een tweede leven voor actief koolslib?

RU heeft een goede positie verworven als leverancier van secundaire grondstoffen uit de waterketen. Om deze positie verder te versterken en uit te bouwen, moeten we de nodige energie steken in enerzijds kwaliteitsbeheersing van de stoffen en anderzijds beheersing van de uitgaven om de stoffen in de markt te zetten. Waterbedrijven opereren klantgericht als het om drinkwater gaat; RU zet hoog in om ook het klantdenken verder te ontwikkelen als het gaat om de bijproducten van de drinkwaterbereiding. We verwachten dat de afvoerkosten met zo'n 20% kunnen dalen door verbeteringen aan de verwerking en opslag van de stoffen op de bedrijfsterreinen en een goede afstemming met logistieke dienstverleners. Om de kwaliteit van onze producten naar de afnemers te borgen en tegelijk de procesbeheersing naar een hoger plan te tillen, zal de steekproefsgewijze keuring en inspectie worden opgevoerd.

Toekomstvisie

Om de ketens en cycli waarin onze reststoffen worden toegepast toekomstbestendig te maken, zullen we verder en breder vooruit moeten kijken dan de termijn van het ondernemingsplan 2015-2018. Met een gedragen toekomstvisie voor 2030 kan de sector tijdig inspelen op en richting geven aan de veranderingen die nodig zijn voor een duurzame en tenminste kostenneutrale reststoffenketen. De goede resultaten van de afgelopen 20 jaar op dit vlak zijn gerealiseerd door voorop te lopen in het 'verwaarden' van reststoffen. Een visie en vervolgens een plan om deze te realiseren, zijn nodig om te kunnen blijven creëren en proactief te sturen. Het Platform bedrijfsvoering zal als klankbord fungeren voor het opstellen van de routeplannen.

Samenwerking met waterschappen

RU blijft in gesprek met de waterschappen om te bezien hoe we gezamenlijk kunnen optrekken als het gaat om reststoffen uit de gehele waterketen. Met onze kennis en kunde zullen we gezamenlijk besparingspotentieel

kunnen vaststellen voor de afzet van reststoffen uit de afvalwaterzuivering. Dit is ook in lijn met de doelstellingen van het Bestuursakkoord Water. Op initiatief van een aantal waterschappen is een voorstel gedaan richting RU om vanuit de Grondstoffenfabriek marktexpertise te ontwikkelen voor reststoffen afkomstig van awzi's en rwzi's. Onze participanten omarmen deze ontwikkeling ten zeerste.

Buitenlandse markt

We verwachten in de komende jaren een toenemende interactie met de buitenlandse markt. We doen al sinds 2005 zaken met Engeland en sedert 2008 ook met Duitsland en België. Het gaat hier niet alleen om de verkoop van Nederlands waterijzer of onthardingskalk, maar omgekeerd ook inkoop van drinkwaterreststoffen uit het buitenland om aan de vraag van onze klanten te kunnen voldoen. Vanuit omringende landen bestaat ook veel belangstelling voor het 'concept Reststoffenunie'. In het kader van het ondernemingsplan 2015-2018 zullen wij met onze aandeelhouders de dialoog aangaan over de buitenlandse markt en welke rol ons in daarbij past.

Afzet reststoffen

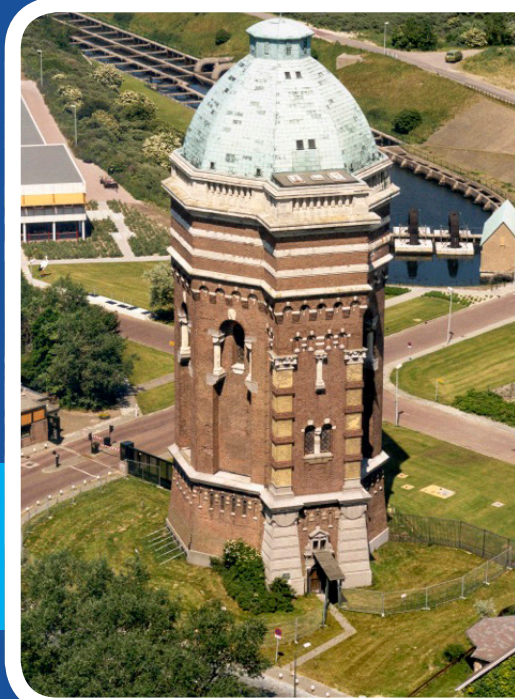
De afzetmarkt voor reststoffen uit de drinkwaterbereiding heeft zich de afgelopen jaren goed ontwikkeld. Door onderzoek, ontwikkeling en innovatie en een goede samenwerking in de keten, is flink aan efficiëntie en kosteneffectiviteit gewonnen. De markt voor vloeibaar en steekvast waterijzer als bindmiddel voor fosfor en zwavel in vergistings- en waterzuiveringsinstallaties lijkt redelijk doorontwikkeld en daarmee volwassen. Voor kalkkorrels in hun huidige verschijningsvorm is een stabiele afzet ontwikkeld naar een aantal belangrijke economische sectoren, zoals de glas- en bouwindustrie en de agrosector. Toch verwachten we voor dit bijproduct nog een verder aantrekkende vraag, omdat steeds meer

Sinds 1976 gebruikt Dunea de Afgedamde Maas als bron voor het drinkwater. De bestrijdingsmiddelen uit de land- en tuinbouw die in de Maas geloosd worden, vragen de nodige aandacht bij de productie van het drinkwater. Als de concentratie bestrijdingsmiddelen in het rivierwater te hoog is, moeten er extra maatregelen getroffen worden. Daarom werkt Dunea nauw samen met de omgeving om de bron zo schoon mogelijk te houden.

Het water uit de Afgedamde Maas wordt getransporteerd naar de infiltratieplassen in de duingebieden van Berkheide in Katwijk, Meijndel in Den Haag en Solleveld in Monster. Het Maaswater zakt door het duinpakket; door deze duinpassage vindt microbiologische zuivering plaats voordat het op de drie nazuiveringen zelf terecht komt. Op de nazuiveringen wordt actief poederkool gebruikt om de bestrijdingsmiddelen af te vangen, maar ook om de geur en smaak van het water te verbeteren. Deze poederkool wordt batchgewijs aangebracht op de snelfilters. Na ongeveer een week worden deze gespoeld. Dat betekent dat de poederkool verwijderd wordt en afgevoerd naar de spoelwaterverwerking. De snelfilters worden dan weer van nieuwe actieve poederkool voorzien. Een repeterend proces. Aan het spoelwater dat naar de spoelwaterverwerking wordt afgevoerd, wordt ijzerchloride toegevoegd om het vlokingsproces van poederkool naar poederkoolslib goed te laten verlopen. De spoelwaterverwerking, waar de poederkool bezinkt tot slib, wordt elke zes maanden uitgebaggerd en het slib gaat naar het slibdepot. Zodra de hoeveelheid slib hier voldoende is, worden er steekmonsters genomen om te bepalen in welke categorie het slib ingedeeld kan worden.

Ieder jaar wordt er ongeveer 3.500 ton actief koolslib afgevoerd via Reststoffenunie, veelal met een toepassing in werken zoals geluidswallen. In Katwijk loopt op dit moment een saneringsproject waarbij het actief koolslib mogelijk ook toegepast kan worden. Men gaat hier de verontreiniging ontgraven, en ook de restverontreiniging zo ver mogelijk verwijderen. Mogelijk kan de restverontreiniging met actief kool verwijderd worden; een unieke kans om actief koolslib een tweede leven te geven. In afwachting van besluiten over deze nieuwe toepassingsmogelijkheid, wordt voorlopig geen actief koolslib afgevoerd. Dunea denkt samen met Reststoffenunie mee om ook deze reststoffen duurzaam in te zetten.

Watertoren Scheveningen

ondernemingen vanuit zakelijk oogpunt grondstoffen uit duurzame bronnen willen verwerven. Veel ondernemingen hebben doelstellingen opgesteld om dit percentage gestaag op te voeren. Zo gaat water als bron van duurzame kalk goed samen met een ecodesign label.

Verder liggen er uitdagingen om gezamenlijk met onze participanten, kennisinstellingen, marktpartijen en toeleveranciers van diensten nieuwe functionaliteiten voor onze producten te creëren en te realiseren en daarmee waarde toe te voegen.

Zo zullen vanaf komend verslagjaar kalkkorrels op de markt worden aangeboden die uit zuiver calciet bestaan. Ook is er vraag naar kalkkorrels met de juiste fijnheid of grootteverdeling.

Voor waterijzer in granulaire vorm bestaat veel belangstelling met oog op het tegengaan van eutrofiëring van oppervlaktewateren, stank- en corrosiebestrijding en arseenverwijdering.

Voor een aantal reststoffen met een negatieve waarde zijn ontwikkelingstrajecten ingezet; we verwachten dat in 2016 tenminste 50% van deze stoffen een positieve verkoopwaarde zal hebben.

Aanbod reststoffen

Voor de korte termijn verwachten we geen grote wijzigingen in het jaaraanbod aan traditionele reststoffen uit de drinkwaterbereiding. RU zal de komende jaren wel meer als regisseur gaan fungeren voor de recycling van kunststof waterleidingen en voor de verwijdering/vernietiging van AC-leidingen. Momenteel worden programma's uitgevoerd voor de versnelde sanering van AC-leidingen, zodat de omvang van deze afvalstof zal toenemen.

Ook de veranderingen in de toegepaste zuiverings-technologieën zijn van invloed op de aard, hoeveelheid en samenstelling van de reststoffen. Zo zal (steeds) meer gebruik worden gemaakt van ionenwisselings- en membraanfiltratieprocessen, met doorgaans grote volumes zouthoudende stromen tot gevolg. Introductie van dergelijke technologieën op enige schaal zal tot een teruggang leiden van het aanbod van de meer traditionele reststoffen.

RU onderhoudt als marktgeoriënteerde onderneming veel contacten met bedrijven die actief zijn in de watercyclus. We zien ook daarin voldoende kansen om de komende jaren groei te realiseren.

Groeiende afzet door optimale kwaliteit steekvast waterijzer

In Andijk zijn twee waterproductiebedrijven. Op locatie Andijk wordt volledig gezuiverd drinkwater geproduceerd en op locatie Juliana een halffabrikaat. Het halffabrikaat heeft verschillende bestemmingen. Er gaat een permanente stroom naar de Ultra- en Hyperfiltratiefabriek in Heemskerk en naar de duinen bij Wijk aan Zee en Castricum voor infiltratie. Een andere grote stroom is bestemd voor de staal- en papierindustrie in Velsen. De overige capaciteit van het pompstation wordt ingezet bij calamiteiten. Wanneer er bijvoorbeeld geen water kan worden ingenomen uit de Lek, wordt water uit het IJsselmeer gebruikt. Voor deze zekerheidsstelling werkt PWN samen met Waternet.

Vanuit productiebedrijf Juliana gaat het ijzerrijke spoelwater naar één van de tien vijvers. Hier wordt het water gedraineerd en wordt overtollig water zoveel mogelijk van bovenaf afgezogen. Na acht tot tien weken is het waterijzer ver genoeg ingedikt en kan het uit de vijver op de dijken worden gespreid. Daar wordt het materiaal net zo vaak omgedraaid tot het droog genoeg is. Vervolgens worden er kleine heuveltjes gemaakt om het nog verder te laten uitdrogen. Voor dit hele proces is, mede afhankelijk van het weer, ongeveer vier maanden nodig. Ieder jaar wordt op deze wijze ongeveer 5.000 ton aan steekvast waterijzer geproduceerd. Per vrachtschip wordt het vervoerd naar de Duitse coöperatie Münsterländische Reststoffverwertung (MRV), die het vervolgens verspreidt naar de aangesloten biogasinstallaties. Zij gebruiken het waterijzer in het vergistingsproces om zwavel te binden. Dit voorkomt stankoverlast en beschadiging van de installaties en draagt bij aan het rendement.

Alleen bij een optimale kwaliteit van het waterijzer is een groeiende afzet mogelijk. PWN heeft ervoor gekozen om de behandeling van dit steekvaste waterijzer door twee (vaste) mensen te laten uitvoeren. Kwaliteitscontrole van de gehele keten gaat in goed overleg met PWN, RU en de uiteindelijke klant. Door deze samenwerking is de kwaliteit van het steekvaste waterijzer de laatste jaren sterk verbeterd en inmiddels stabiel te noemen. De diverse verbeteringsacties, uitgevoerd in 2011 en 2012 hebben ertoe geleid dat het steekvaste waterijzer nu geld oplevert: de kosten aan transport, verkoop en analyse waren in 2011 ruim € 15,- per ton hoger dan in 2013.

Ingedikt waterijzer wordt zo vaak omgedraaid tot het droog genoeg is

FINANCIEEL VERSLAG

BALANS PER 31 december 2013

(na verwerking van het voorstel van de resultaatbestemming)

	31-dec-2013	31-dec-2012
	€	€
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	9.960	11.004
Vlottende activa		
Vorderingen en overlopende activa	911.750	861.006
Liquide middelen	700.869	744.337
	<u>1.622.579</u>	<u>1.616.347</u>
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Geplaatst en gestort kapitaal	427.297	427.297
Disagio	11.923-	11.923-
Agio	6.148	6.148
Overige reserves	264.609	157.331
	<u>686.131</u>	<u>578.853</u>
Kortlopende schulden		
Kortlopende schulden en overlopende passiva	936.448	1.037.494
	<u>1.622.579</u>	<u>1.616.347</u>

Jaarrekening 2013

Winst- en verliesrekening

WINST- EN VERLIESREKENING OVER 2013

	2013	2012
	€	€
Opbrengst		
Omzet reststoffen	3.991.242	3.800.331
Adviesverlening	24.955	446-
	4.016.197	3.799.885
Jaarbijdrage aandeelhouders	932.492	832.683
Overige opbrengsten	37.215	40.000-
Totale opbrengsten	4.985.904	4.592.568
Exploitatiekosten		
Directe afvoerkosten	2.779.373	2.880.549
Uitgekeerde opbrengst aandeelhouders	1.025.195	836.236
Vooraf verrekenende opbrengst tbv aandeelhouders	3.640	49.740-
	3.808.208	3.667.045
Bruto-omzetresultaat	1.177.696	925.523
Bedrijfslasten		
Personeel	621.973	569.795
Afschrijvingen	3.546	3.573
Verkoopkosten en PR	145.009	81.010
Onderzoek- en advieskosten	196.229	87.351
Huisvesting	40.609	37.645
Raad van Commissarissen	7.100	6.900
Overige bedrijfslasten	67.691	85.555
	1.082.157	871.829
Totale kosten	4.890.365	4.538.874
Bedrijfsresultaat	95.539	53.694
Rentebaten	11.739	16.597
Resultaat	107.278	70.291

Toelichting op de jaarrekening**Grondslagen voor de waardering****Algemeen**

De belangrijkste bedrijfsactiviteit van de vennootschap betreft het ontzorgen van de drinkwaterbedrijven van de bij het bereidingsproces ontstane reststoffen.

De vennootschap heeft de jaarrekening opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 Burgerlijk Wetboek. De jaarrekening is opgemaakt op 24 mei 2013.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijzen, verminderd met een tijdsevenredige lineaire afschrijving op basis van de verwachte economische levensduur van de desbetreffende activa. Het afschrijvingspercentage bedraagt 20%.

Debiteuren

De debiteuren zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, onder aftrek van een eventueel noodzakelijke voorziening voor oninbaarheid.

Overige activa en passiva

De waardering geschiedt tegen nominale waarde.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Opbrengsten, kosten en rente worden toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

De opbrengst betreft doorberekende afvoerkosten plus de gerealiseerde opbrengst (positief en negatief) van afnemers en adviesverlening.

De directe afvoerkosten betreffen uitgaven voor ontginning, vervoer, opslag en keuring.

Pensioenlasten

Bij de vennootschap is sprake van een toegezegde bijdrageregeling.

De verschuldigde pensioenpremies worden verwerkt in de winst- en verliesrekening in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2011 is de belastingplicht van Reststoffenunie beëindigd op grond van artikel 2 lid 7 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

TOELICHTING OP DE BALANS

ACTIVA	31-dec-2013	31-dec-2012
	€	€
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Inventaris		
Boekwaarde per 1 januari	11.004	11.984
Bij: investeringen	2.502	2.593
	13.506	14.577
Af: afschrijving boekjaar	3.546	3.573
Boekwaarde per 31 december	9.960	11.004
Cumulatieve afschrijving	7.934	4.388
Vlottende activa		
Vorderingen en overlopende activa		
Debiteuren	620.118	750.357
Belastingen en premies sociale verzekeringen	83.824	29.920
Overlopende activa	207.808	80.729
	911.750	861.006
<i>Debiteuren</i>		
Nominale waarde	665.118	750.357
Voorziening dubieuze debiteuren	45.000-	-
	620.118	750.357
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>		
Omzetbelasting december	83.824	29.920
<i>Overlopende activa</i>		
Vooruitbetaalde kosten op depots	-	20.109
Te verrekenen kosten marktevaluatie RU aan drinkwaterbedrijven	123.798	-
Nog te factureren afvoerkosten aan drinkwaterbedrijven	17.492	-
Nog te ontvangen transportkosten	7.005	-
Vooruitbetaalde contractkosten	13.413	10.880
Vooruitverrekende opbrengsten drinkwaterbedrijven	46.100	49.740
	207.808	80.729
De vorderingen hebben een looptijd van maximaal een jaar.		
Liquide middelen		
Deutsche Bank, ondernemersrekening	80.506	235.726
Deutsche Bank, maand/kwartaal spaarrekeningen	620.363	508.611
	700.869	744.337

TOELICHTING OP DE BALANS

PASSIVA	31-dec-2013	31-dec-2012
	€	€
Eigen vermogen		
Geplaatst en gestort kapitaal		
Stand per 31 december (geplaatst)	427.297	427.297
Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 910.000 verdeeld in 20.000 aandelen van € 45,50 nominaal. Hiervan is € 421.522 gestort. <u>Agio</u> Deze post is ontstaan door de verkoop van 1.242 aandelen in 2011 met een agio van € 4,95 per aandeel. <u>Disagio</u> Deze post is ontstaan door de verkoop van 568 aandelen met een disagio van € 21,00 per aandeel.		
Overige reserves		
Stand per 1 januari	157.331	87.040
Bij: dotatie winstbestemming	107.278	70.291
Stand per 31 december	264.609	157.331
Kortlopende schulden		
Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Crediteuren	584.213	698.974
Belastingen en premies sociale verzekeringen	28.935	27.531
Overige schulden en overlopende passiva	323.300	310.989
	936.448	1.037.494
<i>Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>		
Pensioenverplichtingen	7.897	7.244
Loonheffing en sociale lasten	21.038	20.287
	28.935	27.531
<i>Overige schulden en overlopende passiva</i>		
Nog te betalen kosten	125.535	77.013
Vooruitontvangen inkomsten op depot's	21.930	18.200
Te verrekenen opbrengsten aandeelhouders	6.901	48.521
Vakantiedagen	13.481	12.280
Gereserveerd Vakantiegeld	5.546	5.447
Verplichtingen uit CAO	13.409	5.406
Vooruitontvangen op nog te realiseren projecten	16.500	40.000
Nog te verrekenen inzake nazorg Reach aan drinkwaterbedrijven	119.998	104.122
	323.300	310.989

Niet uit de balans blijken verplichtingen

Reststoffenunie is overeenkomsten aangegaan m.b.t. huisvesting, huur apparatuur en leaseauto's.
Verplichtingen voor meer dan 1 jaar: € 90.276 en voor langer dan 5 jaar: € 0,00.

TOELICHTING OP DE WINST- EN VERLIESREKENING

	2013	2012
	€	€
Opbrengst		
Omzet reststoffen		
Dooberekende afvoerkosten aandeelhouders	2.761.573	2.719.670
Doorberekende afvoerkosten niet-aandeelhouders	51.502	99.830
Opbrengst verkopen reststoffen aandeelhouders	1.145.803	944.436
Opbrengst verkopen reststoffen niet-aandeelhouders	32.364	36.395
	3.991.242	3.800.331
Adviesverlening		
Adviesverlening tbv aandeelhouders	8.255	-
Adviesverlening tbv niet-aandeelhouders	16.700	446-
	24.955	446-
	4.016.197	3.799.885
Directe afvoerkosten	2.779.373	2.880.549
Bruto-marge	1.236.824	919.336
Omzet behaald bij niet-aandeelhouders van Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V.	100.566	135.779
Idem in procenten	2,5%	3,6%
Overige opbrengsten		
Gereserveerde bijdrage tbv uitgestelde projecten	16.500-	40.000-
Vrijval reservering bijdrage REACH	53.715	-
	37.215	40.000-
	2013	2012
	€	€
Bedrijfslasten		
Personeel		
Directe loonkosten	444.512	334.259
Premies en sociale lasten	76.706	54.105
Pensioenlasten	55.079	37.040
Indirecte loonkosten	15.003	21.120
Inleenkrachten	30.673	123.271
	621.973	569.795

Personeelsbestand

Het personeelsbestand bestond in 2013 gemiddeld uit 8 personen (2012: 7 personen).
Hiervan zijn zeven (2012: 6) personen in vaste dienst en een ingehuurd.

Verkoopkosten

Reis- en verblijfkosten	46.423	41.845
Contributies	8.433	5.392
Toevoeging dubieuze debiteuren	45.000	-
PR	45.153	33.773
	145.009	81.010

Onderzoek- & Advieskosten

Perspectief: Financieel	73.708	55.375
Perspectief: Klant	138.431	48.151
Perspectief: Interne Processen	13.785	28.370
Perspectief: Innovatie / lerend vermogen	23.765	93.578
	249.689	225.474
Ten laste van gereserveerde onderzoek- & advieskosten	53.460-	138.123-
	196.229	87.351

OVERIGE GEGEVENS**Statutaire winstbestemmingsregeling**

De bestemming van het resultaat is als volgt in artikel 27 van de statuten geregeld:

1. De winst staat ter beschikking van de algemene vergadering. Van de winst welke uit de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening blijkt, kan evenwel een zodanig bedrag worden gereserveerd, als de algemene vergadering zal vaststellen.
2. De vennootschap kan slechts uitkeringen doen voor zover haar eigen vermogen groter is dan het gestorte en opgevraagde deel van het geplaatste kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden.
3. Uitkering van de winst geschiedt eerst na vaststelling van de jaarrekening waaruit blijkt dat zij geoorloofd is.
4. Door de vennootschap gehouden aandelen of certificaten en aandelen of certificaten die de vennootschap in vruchtgebruik heeft, tellen niet mee bij de berekening van de winstverdeling.
5. De algemene vergadering kan besluiten tot het doen van tussentijdse uitkeringen. Een besluit tot het uitkeren van een interim-dividend uit de winst over het lopende boekjaar kan tevens door de directie worden genomen. Uitkeringen als in dit lid bedoeld, kunnen slechts geschieden indien is voldaan aan het bepaalde in lid 2 van dit artikel.
6. Tenzij de algemene vergadering een andere termijn vaststelt, worden dividenden binnen dertig dagen na vaststelling ter beschikking gesteld.
7. De algemene vergadering kan besluiten dat dividenden geheel of gedeeltelijk in een andere vorm dan in contanten zullen worden uitgekeerd.
8. Ten laste van door de wet voorgeschreven reserves mag een tekort slechts worden gedelgd indien en voor zover de wet dat toestaat.
9. Is de som van het gestorte en opgevraagde deel van het kapitaal en de reserves die krachtens de wet moeten worden aangehouden, geringer dan het laatst vastgestelde wettelijk minimumkapitaal, dan moet de vennootschap een reserve aanhouden ter grootte van het verschil.

Bestemming resultaat 2013

Vooruitlopend op het daartoe te nemen besluit door de algemene vergadering van aandeelhouders is het resultaat van € 107.278,- over 2013 toegevoegd aan de overige reserves. Dit nog te nemen besluit is reeds in de jaarrekening 2013 verwerkt.

Colofon

Uitgave

Reststoffenunie Waterleidingbedrijven B.V.
Groningenhaven 7, 3433 PE Nieuwegein
Postbus 1072, 3430 BB Nieuwegein

Telefoon: 030 – 60 69 721

Telefax: 030 – 60 69 720

website: www.reststoffenunie.com

e-mail: info@reststoffenunie.com

Ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel
te Utrecht onder nummer 30130247

Redactie, vormgeving en productie

Skrebbel Communicatie, Rosmalen
Melding ontwerp enzo, Oisterwijk

Fotografie

Iris Wuijster, Rosmalen
en eigen foto's van medewerkers en drinkwaterbedrijven

Drukwerk

Drukkerij NPC BV, Schijndel

Juni 2014

RESTSTOFFENUNIE WATERLEIDINGBEDRIJVEN B.V.

Jaarbericht

2013

